

DATO
17. september 2020

JOURNAL NR.

SAGSANSVARLIG
JH/ai

NYRUPSKOLEN

DAGSORDEN/REFERAT

Møde	Skolebestyrelsesmøde
Sted	Mødelokale P.12
Mødedato	Mandag den 21. september 2020
Mødetid	16:15-18:45
Deltagere	CAS (Cathrine Sinding), JHF (Jette Hasle Feldthaus), JEH (Jesper Holm Hansen), MOH (Morten Hahn Hansen), FBJ (Filip Brunholt Jensen), PSL (Pernille Køfoed Steen Lenzner), HHP (Hans Henrik Petersen), VGU (Vivi Guldager), RTP (Rune Thomas Petersen), RH (Randi Stokholm Hansen), NS (Nadia Stokholm), LJ (Linette Johansen), og JH (John Saxild-Hansen)
Fraværende	
Referent	LJ
Ordstyrer	CAS

Nyrupvej 99

4400 Kalundborg

Telefon 59 53 46 00
nyrupskolen@kalundborg.dk

DAGSORDENSPUNKT	BESLUTNINGSFORM
1. Mødeplan 20-21	Beslutning
UDDYBENDE BESKRIVELSE	BILAG
To af de datoer hvor der er lagt bestyrelsesmøder ligger på helligdage. Derfor foreslås det at mødet den 31. marts flyttes til 25. marts, og mødet den 24. maj flyttes til den 25. maj	
REFERAT	

AGSORDENSPUNKT	BESLUTNINGSFORM
2. Årshjul	Beslutning
UDDYBENDE BESKRIVELSE	BILAG
Der er udarbejdet et revideret årshjul, hvor elevfravær og budgetopfølgning er tilføjet.	1
REFERAT	

DAGSORDENSPUNKT	BESLUTNINGSFORM
3. Budgetopfølgning 2020	Orientering
UDDYBENDE BESKRIVELSE	BILAG
Budgettet ser lige nu ud til at vi rammer tæt på 0 kr.	2
REFERAT	

DAGSORDENSPUNKT	BESLUTNINGSFORM
4. Elevfravær	Beslutning/orientering
UDDYBENDE BESKRIVELSE	BILAG

Der fremlægges en statistik over elevfravær. Er det de oplysninger man ønsker i fremtiden?	3
Bemærk! Tallene er fra 2. kvartal 2020, altså hvor skolen var lukket ned.	
REFERAT	

DAGSORDENSPUNKT	BESLUTNINGSFORM
5. Litografi på skolen	Beslutning
UDDYBENDE BESKRIVELSE	BILAG
<p>Litografi udlånt af Galleri Gry</p> <p>Siden september 2018 har verdens største farvelitografi været udstillet på Nyrupskolen, udstilleren er Galleri Gry. Litografiet er til salg og Nyrupskolen er meget interesserede i at beholde det som en del af elevernes, personalets og skolens hverdag. Litografiet er skabt af kunstforlaget Clot, Bramsen & Brunholt i Paris, hvor den tidligere Nyrupskoleelev Morten Brunholt er partner.</p> <p>Kæmpe-litografiet er samlet af de 12 dele på ét stort lærred med usynlige samlinger og derefter ferniseret. Samlingerne er udført af specialister, der har slebet halvdelen af papirtykkelsen væk og faldet samlingerne sammen.</p> <p>Skolen er blevet tilbudt at købe litografiet for kr. 70.000,-, indeholdt i denne pris vil Morten Brunholt og Galleri Gry donere to mindre litografier, som er udsnit af det store, disse er ligeledes udstillet på skolen.</p> <p>Hvilke interesse har skolebestyrelsen i af indgå i et projekt, hvor der søges midler til litografiet og hvilke fonde kan vi søge?</p>	
REFERAT	

DAGSORDENSPUNKT	BESLUTNINGSFORM
6. Indsatsområder i skolebestyrelsen	Drøftelse
UDDYBENDE BESKRIVELSE	BILAG
- Hvilke indsatsområder ønsker skolebestyrelsen at lægge vægt på?	
REFERAT	

DAGSORDENSPUNKT	BESLUTNINGSFORM
7. Kalundborg Kommunes skolestrategi	Drøftelse
UDDYBENDE BESKRIVELSE	BILAG
	4

REFERAT

DAGSORDENSPUNKT	BESLUTNINGSFORM
8. Valgfagsbeskrivelser	Orientering
UDDYBENDE BESKRIVELSE	BILAG
- Der er udarbejdet valgfagsbeskrivelser for 9. klasserne	5
REFERAT	

DAGSORDENSPUNKT	BESLUTNINGSFORM
9. Inklusionsindsats	Orientering
UDDYBENDE BESKRIVELSE	BILAG
LJ og JH fortæller om inklusionsindsatsen på Nyrupskolen.	
REFERAT	

DAGSORDENSPUNKT	BESLUTNINGSFORM
10. Punkter til næste møde	Orientering
UDDYBENDE BESKRIVELSE	BILAG
-	
REFERAT	

DAGSORDENSPUNKT	BESLUTNINGSFORM
11. Eventuelt	Orientering
UDDYBENDE BESKRIVELSE	BILAG
REFERAT	

ÅRSHJUL PÅ NYRUPSKOLEN

SKOLEBESTYRELSEN

Måned	Aktivitet		Måned	Aktivitet	
August	Budget Kalundborg Kommune Indsatsområder for skolebestyrelsen Elevfravær	H B O	Januar	Nyrupskolens budget 2. behandling Elevfravær	B O
September	Inklusionsindsatsen på Nyrupskolen Principper – planlægning af revidering	O B	Februar	Værdiregelsættet Inklusionsindsatsen Kvalitetsrapport KK Indskrivninger	D O H O
Oktober	Skolebestyrelsens årsberetning Budgetopfølgning	B D	Marts	Timefordelingsplan Årsberetning	D B
November	Nyrupskolens budget 1. behandling Elevfravær	D O	April	Budgetopfølgning Elevfravær	O O
December	Kvalitetsrapport	D	Maj	Nationale test Regnskab Møder kommende skoleår	D O
	H = Høring B = Beslutning D = Drøftelse O = Orientering		Juni	Orientering om skema Trivselsmåling	O D

MED

Måned	Aktivitet		Måned	Aktivitet	
August	Fraværstatistik		Januar	Budget – forslag til ændringer drøftes	
September	Revidering af retningslinjer Kommunalt budget		Februar	Fraværstatistik Kvalitetsrapport Tidsplan fagfordeling – herunder procedure	
Oktober	Kompetenceudvikling		Marts	Timefordelingsplan	
November	Fraværstatistik		April		
December	Budget – ledelsens forslag fremlægges		Maj	Fagfordeling – orientering Fraværstatistik	
	H = Høring B = Beslutning D = Drøftelse O = Orientering		Juni	Skema- orientering	

AMG

Måned	Aktivitet		Måned	Aktivitet	
August			Januar	APV færdig	
September			Februar		
Oktober	Dialogbaseret APV opstart		Marts		
November			April		
December			Maj		
	H = Høring B = Beslutning D = Drøftelse O = Orientering		Juni		

PFU

Måned	Aktivitet		Måned	Aktivitet	
August			Januar		
September			Februar	Timefordelingsplan Pædagogiske dage kommende skoleår	
Oktober	Indsatsområder PFU		Marts		
November			April		
December			Maj		
	H = Høring B = Beslutning D = Drøftelse O = Orientering		Juni		

MEDARBEJDER – EFTERÅR

Måned	Aktivitet	
August	<ul style="list-style-type: none"> • Pædagogerne afleverer deres ønsker til afholdelse af restferien (uge 40-52) • Forældremøde start den 29. august 	
September	<ul style="list-style-type: none"> • Aflevering af ønsker til seniordage for kommende kalenderår • Aflevering af årsplaner • Forældremøder slut den 30. september 	
Oktober	<ul style="list-style-type: none"> • Undersøge, hvilke elever der skal indstilles med særlige behov til de afsluttende prøver • Booking og afholdelse af de "frivillige" nationale test • Aflevere praktikvalg til UU-vejleder • Indtaste karakterer 9. klasse • Elevplaner 2.,3.,5.,6.,8.,9. 30. september-26. oktober • Skolehjemsamtaler start den 10. oktober • Booking af frivillige nationale test starter • Testperiode for frivillige nationale test starter 	
November	<ul style="list-style-type: none"> • Indstilling af elever med særlige behov til de afsluttende prøver • Pædagogerne afleverer deres ønsker til afholdelse af ferie i uge 1-18 • Forslag til ændring af tildeling til de fagrelaterede konti afleveres til kontoret • 9. klasse forældre-/elevmøde • Indstilling til indsatsområder fra personalet • Indtaste karakterer 8. klasse 	
December	<ul style="list-style-type: none"> • De "frivillige" nationale test skal være afholdt • Skolehjemsamtaler slut den 2. december • Testperiode for frivillige nationale test slutter 	
	H = Høring D = Drøftelse O = Orientering B = Beslutning	

MEDARBEJDER – FORÅR

Måned	Aktivitet	
Januar	<ul style="list-style-type: none"> • Ændringsforslag til budgetforslag afleveres til MED. Fremlægges til beslutning i skolebestyrelsen • Ønsker til it, inventar, bogkonto og undervisnings og beskæftigelsesmaterialer afleveres til kontoret • Indtaste karakterer 9. klasse • Booking af obligatoriske nationale test starter • Testperiode for obligatoriske nationale test starter	
Februar	<ul style="list-style-type: none"> • Booking og afholdelse af de "frivillige" nationale test • Aflevering af valg til tysk/fransk 4. klasse • Aflevering af valg til valgfag • Trivselsundersøgelserne påbegyndes • Elevplaner 0.,1.,4.,7. 1. februar - 24. februar • Skolehjem samtaler start den 6. februar	
Marts	<ul style="list-style-type: none"> • Valg af ferie-/fridage for kommende skoleår afleveres til kontoret • Trivselsundersøgelserne afsluttes • Indtaste karakterer 8. klasse	
April	<ul style="list-style-type: none"> • De "frivillige" nationale test skal være afholdt • Skolehjem samtaler slut den 26. april • Testperiode for obligatoriske nationale test slutter	
Maj	<ul style="list-style-type: none"> • Opfølgingsperiode til prøverne maj/juni • Aflevering af fagønskесedler og skemaønsker • Indtaste karakterer 9. klasse • Sidste frist for at ændre karakterer 9. klasse • Testperiode for sygeperiode for nationale test starter	
Juni	<ul style="list-style-type: none"> • Sidste frist for at ændre karakterer 8. klasse i optagelse.dk • Karaktergivning 8. klasse • Testperiode for sygeperiode for nationale test slutter	

SEKRETARIAT 3. KVARTAL

Måned	Aktivitet
August	<ul style="list-style-type: none"> • Budgetopfølgning 2. kvartal • Klasseforældremøder • Fraværsstatistik-drøftelse
September	<ul style="list-style-type: none"> • Opgørelse af antallet af børn i SFO • Budget kommende år KK • Klasseforældremøder • Formandsmøde med BFU • Revidering af retningslinjer • Budgetopfølgning 3. kvartal • Skolebestyrelsens årsberetning

SEKRETARIAT – 4. KVARTAL

Måned	Aktivitet
Oktober	<ul style="list-style-type: none"> • Indberette elever til sygeprøver • Klargøring til booking af de "frivillige" nationale test • Indkaldelse til teamsamtaler med fokus på klassens årsplan, hvor trivselsmålingen inddrages • Drøftelser af indsatsområder i PFU • Kompetenceudvikling • Dialogbaseret • APV – start
November	<ul style="list-style-type: none"> • Undersøge behovet for hvilke elever der ønsker fritagelse for at anvende computer ved de skriftlige prøver • Udarbejdelse af budgetforslag • Uddannelsesparathedsvurderingerne skal være på plads for 8. og 9. klasse • Overføre data fra elevadministrationssystemet • Indsatsområder kommende år • Fraværsstatistik – orientering. • Procedureretningslinjer evalueres
December	<ul style="list-style-type: none"> • Indberette elevtal til prøverne (maj/juni) • Ledelsen fremlægger budgetforslag • Kvalitetsrapport indberettes • Budget 1. behandling • Budget - ledelsens forslag fremlægges. • Mødeplan forår

SEKRETARIAT – 1. KVARTAL

Måned	Aktivitet
Januar	<ul style="list-style-type: none"> • Ansøgning om nedsat tid for personalet • Revision af valgfagsfolder og tysk/fransk tid fra lærerne • Orientering om trivselsundersøgelserne til skolens personale • Overføre data fra elevadministrationssystemet • Budget 2. behandling • APV færdig
Februar	<ul style="list-style-type: none"> • Bestilling af opgaver til elever med særlige behov (maj/juni) • Prøveplanlægning påbegyndes • Særlige datoønsker censorclearing • Klargøring til booking af de "frivillige" nationale test • MUS-samtaler påbegyndes • Blanket om afholdelse af ferie-/fridagstimer i kommende skoleår udsendes til lærerne • Skolens årskalender med klasseaktiviteter påbegyndes • Forældrene orienteres om trivselsmålingerne • Prioriteringsmøde vedrørende bogkonto og undervisnings og beskæftigelsesmaterialer • Udmelding af valgte indsatsområder for kommende skoleår • Høring kvalitetsrapport • Revidering af Mission, vision, fokusområder • Temamøde – Kvalitetsrapport • Fraværstatistik – drøftelse
Marts	<ul style="list-style-type: none"> • Orientering om tekstopgivelser udsendes til lærerne • Forhandlinger af flexaftale for kommende skoleår påbegyndes Forslag til timeplan forelægges lærerne • Gennemgang af skolens bygninger • Skolebestyrelsernes møde med BFU • Lukkedage i SFO • Kalundborg Kommunes personalepolitiske værdier drøftes.

SEKRETARIAT – 2. KVARTAL

Måned	Aktivitet
April	<ul style="list-style-type: none"> • Aflevere tekstopgivelser og prøvespørgsmål til kontoret • Udmelding om udtræksprøver • Opgørelse af antallet af børn i SFO • Fagfordelingen begyndes • Offentliggørelse af trivselsundersøgelsen • Drøftelser af undersøgelsen i afdelingerne • Teamsamtaler med fokus på Synlig Læring • Bestilling af håndværkere m.v. • Førskoleforedrag • Orientering om timefordelingsplan
Maj	<ul style="list-style-type: none"> • Sende endeligt elevtal til prøverne maj/juni • Fagfordeling afsluttes • Trivselsundersøgelsen fremlægges for skolebestyrelsen og elevrådet • Ledelsen drøfter trivselsundersøgelserne og drøfter eventuelle initiativer der skal sættes iværk • Budgetopfølgning 1. kvartal • Trivselsundersøgelsen • Regnskab • Møde med BFU • Fraværstatistik – orientering MUS
Juni	<ul style="list-style-type: none"> • Mødeplaner og skemaer udleveres til personalet • Færdiggørelse af skolens årskalender • Overførsel af tillægsbevillinger fra sidste års budget samt tildeling til 1. halvår kommende skoleår • Klargøring af klasselokaler • Valg af kontaktpersoner til klasserne • Tema og emner der skal drøftes i klasserne • Mødeplan - efterår • Fagfordeling

Profitcenter	Artskonto	Udgiftsbaseret	Udgiftsbaseret	Udgiftsbaseret	Udgiftsbaseret	Udgiftsbaseret	Udgiftsbaseret
		Forbrug JAN -AUG 2020	Korrigeret budget	Rest. korr. budget	Forbrugs %	Forventet regnskab	Forbrugs % (forventet)
		DKK	DKK	DKK		DKK	
Nyrupskolen	I alt	18.247.795	26.215.100	7.967.305	70	25.940.180,19	99,0
Nyrupskolen	Personale	16.917.374	23.945.100	7.027.726	71	24.609.758,82	102,8
Nyrupskolen	Materiale- og aktivitetsudgifter	1.140.621	1.874.000	733.379	61	1.140.620,81	60,9
Nyrupskolen	IT, inventar og materiel	271.997	628.200	356.203	43	271.996,97	43,3
Nyrupskolen	Bygninger og grunde	14.396	35.600	21.204	40	14.395,89	40,4
Nyrupskolen	Indtægter	-96.592		96.592	X	-96.592,30	X
Nyrupskolen	Overførsler fra tidligere år		-267.800	-267.800			
Nyrupskolen	I alt	16.025.856	23.011.200	6.985.344	70	22.491.941,98	97,7
Nyrupskolen	Personale	14.804.655	20.915.400	6.110.745	71	21.270.741,53	101,7
Nyrupskolen	Materiale- og aktivitetsudgifter	1.076.707	1.759.800	683.093	61	1.076.707,44	61,2
Nyrupskolen	IT, inventar og materiel	226.689	568.200	341.511	40	226.689,42	39,9
Nyrupskolen	Bygninger og grunde	14.396	35.600	21.204	40	14.395,89	40,4
Nyrupskolen	Indtægter	-96.592		96.592	X	-96.592,30	X
Nyrupskolen	Overførsler fra tidligere år		-267.800	-267.800			
SFO Nyrupskolen	I alt	2.221.940	3.203.900	981.960	69	3.448.238,21	107,6
SFO Nyrupskolen	Personale	2.112.719	3.029.700	916.981	70	3.339.017,29	110,2
SFO Nyrupskolen	Materiale- og aktivitetsudgifter	63.913	114.200	50.287	56	63.913,37	56,0
SFO Nyrupskolen	IT, inventar og materiel	45.308	60.000	14.692	76	45.307,55	75,5

Fravær for perioden 010420 - 300620

Klasse betegnelse	Lærer	Elever	Sygdom	Ekstraordinær frihed	Ulovligt fravær	Fravær periode	Gennemsnitligt fravær pr. elev	Fraver Procent
0A	GN	18	23	19	10	52	2,9	5,56
0B	DE	18	14	19	1	34	1,9	3,63
1A	LB	24	42	61	0	103	4,3	8,25
1B	LW	22	23	20	13	56	2,5	4,90
2X	MS	19	23	28	32	83	4,4	8,40
2Y	MR	20	16	31	17	64	3,2	6,15
3A	TB	24	27	42	56	125	5,2	10,02
3B	LW	22	36	46	14	96	4,4	8,39
Total		167	204	266	143	613	3,6	6,9

KI	Lærer	Elever	S	E	U	Fr.per	Fr.pr.elev	Fr.%
4A	ML	24	29	39	16		84	3,5
4B	RP	24	47	61	7		115	4,8
5A	GT	25	39	16	4		59	2,4
5B	BL	24	30	25	21		76	3,2
6A	JO	25	3	1	11		15	0,6
6B	IM	24	14	11	6		31	1,3
Total		146	162	153	65	380	2,6	5,0

KI	Lærer	Elever	S	E	U	Fr.per	Fr.pr.elev	Fr.%
7A	RH	24	15	1	33		49	2
7B	LI	24	27	4	15		46	1,9
8A	MG	24	21	3	11		35	1,5
8B	AS	26	14	10	11		35	1,3
9A	LF	22	9	0	7		16	0,7
9B	LH	25	27	2	11		40	1,6
Total		145	113	20	88	221	1,5	2,9

Antal skoledage 52

Alle klasser kørte heldagsfravær i den periode.

Fraværsprocent pr. elev i 0. - 3. klasse 7,06%

Fraværsprocent pr. elev i 4. - 6. klasse 5,01%

Fraværsprocent pr. elev i 7. - 9. klasse 2,93%

15 elever med ulovlig fravær over 10 %

Kommissorium: Folkeskolestrategi

<p>Projektets anledning</p>	<p>På Børn- og Familieudvalgsmødet den 12. august 2020 blev det besluttet, at der udarbejdes en samlet og flerårig strategi for folkeskolerne i Kalundborg Kommune – herunder arbejdet med at forbedre kvaliteten i Kalundborg Kommunes folkeskoler. Strategien omfatter også de gode overgange fra dagtilbud til folkeskole, samt fra folkeskole til ungdomsuddannelse.</p> <p>Folkeskolerne i Kalundborg Kommune har i de seneste år haft vanskeligt ved at leve op til de politiske forventninger til, at folkeskolerne kan hæve elevernes faglige niveau, sænke fraværet og styrke trivslen.</p> <p>Siden efteråret 2018 har folkeskolerne arbejdet ud fra målene i "Forbedring af resultater i folkeskolen". Disse mål udløber ved udgangen af skoleåret 2020/21. Derfor er der politisk udtrykt ønske om en fælles strategi med gensidige forventninger til folkeskolernes arbejde og indsatser fra skoleåret 2021/22 og frem.</p> <p>Udgangspunktet for strategien er blandt andet Folkeskoleloven, nationale faglige krav samt rammerne for Folkeskolereformen. Herunder skal strategien beskrive, hvordan der arbejdes med følgende temaer:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Bevægelse og udeundervisning som en del af læringsmiljøerne. • Moderne læringsmiljøer med digitalisering og anvendelse af læringsportaler. • Bedre kobling mellem folkeskolen og erhvervslivet. • Samspillet mellem almen- og specialområdet med fokus på inkluderende læringsmiljøer i tilknytning til almenområdet og økonomiske strukturer, der understøtter dette. • Ledelsesstrukturens understøttelse af faglighederne på folkeskoleområdet - herunder understøttelse af, at der er ensartede forpligtigelser og krav på de enkelte folkeskoler. <p>I løbet af 2020 er der foregået et arbejde med at forenkle styringsdokumenterne på Børn- og Familieudvalgets område. Det har ført til en revidering af Børne- og Ungepolitikken og en ny Dagtilbudsstrategi. Tilsvarende er det forventningen, at en kommende skolestrategi vil indgå i en forenklet styring.</p> <p>Børn- og Familieudvalget har ønsket, at der gennemføres en proces, hvor der indenfor de overordnede rammer bliver mulighed for at få nye perspektiver på, og idéer til, folkeskolens udvikling i fremtiden. Derfor lægges der i dette projekt op til, at der inddrages forældre, medarbejdere/medarbejderrepræsentanter, ledere og ekstern samarbejdspartner, ved eksempelvis workshops. I tillæg hertil inddrages en ekstern samarbejdspartner til at gennemføre en analyse af folkeskoleområdet.</p>
-----------------------------	--

Kontakt

Projektets formål	Formålet med projektet er at skabe de bedst mulige strategiske rammer for elevernes læring og trivsel i folkeskolen inden for de eksisterende ressourcer, der er til rådighed. Der udarbejdes en strategi, som skal indeholde klare indsatsområder, og dermed kan skabe en tydelig fælles retning for arbejdet med at drive og udvikle folkeskolen. Strategien skal desuden gøre det tydeligt for alle interesserede, hvad Kalundborg Kommunes folkeskoler kan og vil tilbyde.
Succeskriterier	Ledere, medarbejdere og politikere oplever, at der er en tydelig fælles retning for arbejdet med at drive og udvikle folkeskolen. Der er udarbejdet nogle klare indsatser i folkeskolestrategien. Eksempelvis at andelen af elever som er klar til ungdomsuddannelse øges. Forældre, børn og unge har kendskab til folkeskolens tilbud.
Projektresultat	Ny strategisk retning for udvikling af folkeskolen.
Del-leverancer	Der fremlægges forslag til fremtidig skolestrategi til politisk behandling i foråret 2021. Analyse af folkeskoleområdet (ekstern samarbejdspartner som eksempelvis VIVE), herunder fokus på: <ul style="list-style-type: none"> • Fagligheden på folkeskolerne/implementering af folkeskole-reformen (survey) • Faglig ledelse (fokusgruppeinterviews) • Det socioøkonomiske grundlag Inddragelse af ekstern samarbejdspartner til analyse forventes også at omfatte forslag til faglige indsatsområder. Workshops med inddragelse af relevante interessenter. Implementeringsplan for strategien
Koordinering	Fokus på kerneopgaven Børne- og ungepolitik Dagtilbudsstrategi Udviklingsstrategi Kalundborg Kommunes ledelses- og styringsgrundlag
Tidsplan	Planlægning af workshops – august-september 2020 Ekstern analyse af folkeskoleområdet <ul style="list-style-type: none"> • Fagligheden på folkeskolerne/implementering af folkeskole-reformen - september-november 2020 • Faglig ledelse - september-november 2020 • Det socioøkonomiske grundlag - januar-februar 2021 Dialogmøder med Børn- og Familieudvalget – oktober 2020 Workshops med bred inddragelse – oktober-november 2020 Strategien skrives – november-december 2020 og januar-februar 2021 Besøgsdag for Børn- og Familieudvalget på skoler og dagtilbud – december 2020 Politisk behandling inkl. høring – marts-juni 2021

Politisk behandling	Børn- og Familieudvalget vil følge processen tæt og inviteres bl.a. til deltagelse i workshops med interessenterne. Udvalget skal drøfte strategien undervejs, samt eventuelt sende forslaget til strategi i høring. Børn og Familieudvalget skal behandle sagen inden endelig politisk behandling i Kommunalbestyrelsen i juni 2021.
Projektets organisering	
Styregruppe	Direktør for børn, skole og familieområdet Fagcenterchef for Børn, Læring og Uddannelse Fagcenterchef for Børn og Familie Repræsentant fra Skolelederforeningen FTR for Kalundborg Lærerkreds FTR for BUPL FTR for FOA To skolebestyrelsesformænd
Projektejer	Direktør for børn, skole og familieområdet
Projektleder	Udviklingskonsulent i BLU
Projektgruppe	To udviklingskonsulenter i BLU Administrativ medarbejder i BLU To medarbejdere fra skolerne
Følgegruppe(r)	Gennem workshops inddrages følgende interessenter: <ul style="list-style-type: none"> • Elever • Forældre/skolebestyrelser • Lærere og pædagoger på skolerne • Skoleledere • Faglige organisationer (DLF, BUPL, FOA) • Dagtilbud • Erhvervsrådet • Uddannelsesrådet • Ungdomsuddannelsesinstitutionerne • Foreninger • Øvrige interesserede borgere
Projektets økonomi	Deltagerne bidrager for egen enhed med tid til opgaveløsning og mødedeltagelse. Der er afsat 50.000 kr. til afholdelse af workshops og op til 500.000 kr. til den eksterne analyse fra udviklingspuljen.

BØRNE- OG
UNDERVISNINGSMINISTERIET

Billedkunst (valgfag) Undervisningsvejledning

2019

Indhold

---

1 Om undervisningsvejledningen	3
2 Elevernes alsidige udvikling	4
3 Tilrettelæggelse, gennemførelse og evaluering af undervisningen	6
3.1 Tilrettelæggelse af undervisningen	6
3.2 Gennemførelse af undervisningen	7
4 Forholdet mellem kompetencer og indhold	12
4.1 Kompetenceområdet billedfremstilling	12
4.2 Kompetenceområdet billedanalyse	14
4.3 Kompetenceområdet billedkommunikation	16
5 Almene temaer	17
6 Tværgående emner og problemstillinger	18
7 Tværgående temaer	19
7.1 Sproglig udvikling	19
7.2 It og medier	20
7.3 Innovation og entreprenørskab	20
8 Tilpasning af undervisning til elevernes forudsætninger	21

---

1 Om undervisningsvejledningen

Undervisningsvejledningen giver information, støtte og inspiration til at kvalificere de mange valg, som læreren i samarbejde med sin leder og sine kolleger træffer i sin praksis. Den informerer om de bestemmelser i folkeskoleloven og i Fælles Mål, som vedrører undervisningen i faget, og den støtter ved at forklare og eksemplificere centrale dele af fagets indhold.

Endelig giver undervisningsvejledningen inspiration til og understøtter tilrettelæggelsen af undervisningen i faget ved at beskrive forskellige mulige valg i tilrettelæggelsen, gennemførelsen og evalueringen af undervisningen. I forbindelse med disse beskrivelser bidrager den til at synliggøre forskellige veje i tilrettelæggelsen af undervisningen bl.a. ved at lægge op til diskussion af potentialer og begrænsninger i forskellige former for undervisningspraksis.

2 Elevernes alsidige udvikling

Billedkunst er et praktisk fag, hvor eleverne i kompetenceområdet billedfremstilling bruger visuelle skildringsformer til at forstå og beskrive den verden, de lever i. Billedarbejdet italesættes ved hjælp af begreber fra kompetenceområdet billedanalyse, og hele situationen, som billedarbejdet foregår i, medtænkes i kompetenceområdet billedkommunikation. De tre kompetenceområder giver forskellige måder at forstå billedprocesserne og resultaterne på og lægger op til en alsidig udvikling hos eleverne, da de skiftevis arbejder praktisk, analytisk og kommunikerende i den samme fremstillingsproces. I valgfaget billedkunst i 7.-8. klasse trækker eleverne på deres erfaringer fra billedkunst på 1.-5. klassetrin. Eleverne har således et grundlæggende fundament, som giver dem et godt afsæt ift. at foretage forskellige valg i deres billedprojekter.

I såvel skitsearbejde som eksperimenter arbejdes der med at udvikle idéerne med billedprojekterne. Idéerne udveksles mellem eleverne indbyrdes og udvikles gennem eksperimenter samt valg og fravalg. I denne proces udvikles arbejdsmetoder og øvelse i at træffe beslutninger, som kan støtte eleverne i deres videre uddannelsesforløb. Det praktiske arbejde giver eleverne tillid til egne færdigheder, og eleverne styrkes i både selvstændigt arbejde og samarbejde.

Udtryksformerne er mangfoldige, fx tegning, maleri, skulptur, arkitektur, grafiske og digitale billeder samt video. Virtual reality og 3D-print m.m. er også muligheder, hvis der er adgang hertil. Hver af disse udtryksformer giver eleverne mulighed for at præsentere særlige forståelser og udtryk.

Når eleverne udtrykker sig i billeder, får de ordnet deres viden om verden på en overskuelig måde, fordi billeder og visuelle udtryk giver en enkel og konkret basis for tænkningen.

Elevernes oplevelse er med til at forme erkendelsen af omverdenen på en levende måde. Det engagement, eleverne lægger i arbejdet med at omsætte idéer til billeder, aktiverer elevernes følelser, og engagementet styrker læring og hukommelse.

At skabe sit eget billedudtryk giver en positiv indstilling til læring og en tillid til egne kompetencer. I arbejdet forenes sanseindtryk, tanker, følelser og færdigheder i én og samme proces, og det giver en alsidig og helhedsbetonet læring. I de æstetiske læreprocesser udfordrer eleverne deres færdigheder i bestræbelserne på at blive dygtigere, samtidig med at de bearbejder deres idéer, så andre mennesker kan forstå dem.

Når idéer og muligheder når hinanden, opleves arbejdet som en succes, og eleverne oplever virkelyst og styrkede handlekompetencer.

Eleverne opnår praksisviden om verden gennem arbejdet med materialer, teknikker og redskaber, men opnår også procesviden om, hvordan man kan gennemføre praktiske processer. Gennem arbejdet præsenteres eleverne for viden om billeder fra kunsten og den visuelle kultur, og de får viden om sig selv som billedmagere og iagttagere.

Eleverne udvikler sig alsidigt ved at udtrykke sig visuelt og ved at omsætte deres viden frem og tilbage mellem tanker, fantasi og billeder. Når eleverne omsætter fantasi, oplevelser og forestillinger til billeder, sker der en forståelse og en reformulering, og læringen sker netop, ved at eleverne visualiserer et indtryk eller en idé. I billedkunst omdanner eleverne stoffet ud fra deres egen forståelse, og resultatet af læringen udtrykkes håndgribeligt og synligt. Dette kan give en følelse af mestring, som styrker elevernes selvtillid.

Æstetiske læreprocesser

Æstetiske læreprocesser er læring gennem undersøgende processer, fantasi m.m., hvor læringen sker gennem krop, hoved og hænder. Æstetiske læreprocesser foregår i en vekselvirkning mellem sanseindtryk, håndværksmæssigt udtryk, analyse og kommunikation. Oplevelser af fx en udstilling, et besøg hos en kunstner, en erindring el.lign. kan danne udgangspunkt for den praktiske billedfremstilling. Elevernes oplevelse, forestilling, fantasi og følelse får nu et udtryk, en form, som rummer en betydning, som der efterfølgende kan tales om. Den æstetiske genstand, udtryk eller værket, der fremstilles, har ikke en brugsfunktion, men rummer sit eget formål nemlig betydning ud fra det, som udtrykket kommunikerer, og den kontekst, det optræder i. Æstetiske læreprocesser, hvor sanseoplevelser i billedkunstværkstedet eller i fagets materialer danner udgangspunkt for kropslige tilgange til læring, kan åbne op for anderledes erkendelser end dem, som eleverne støder på i skolens øvrige fagrække. I sanseoplevelserne kan eleverne blive inspireret til billedudtryk, der er overraskende og alternative, og som på sigt kan danne udgangspunkt for elevernes eget formsprog.

3 Tilrettelæggelse, gennemførelse og evaluering af undervisningen

---

3.1 Tilrettelæggelse af undervisningen

Lærerens tilrettelæggelse af undervisningen tager afsæt i fagets tre kompetenceområder samt fagets færdigheds- og vidensområder. Et undervisningsforløb i billedkunst kan tilrettelægges ud fra forskellige didaktiske valg vedr. fx mål, indhold, metoder, arbejdsformer, progression, læremidler og evaluering.

I valgfaget billedkunst er forventningen, at eleverne ved afslutningen af 8. klasse kan præsentere et visuelt projekt, hvor de kan gøre rede for deres intentioner med projektet og drøfte, hvilke muligheder der har været, og hvilke valg de har truffet.

Lærerens didaktiske overvejelser ift. tilrettelæggelsen, gennemførelsen og evalueringen af undervisningen kan fx tage afsæt i tidsaspektet, elevforudsætninger, benspænd, rammesætning eller feedback ift. tilrettelæggelsen af god undervisning i billedkunst. Man kan tage udgangspunkt i kompetencemålene som langsigtede mål. Kortsigtede mål kan fx være at tage udgangspunkt i elevernes ressourcer og interesser inden for en ramme, som peger på kompetencemålene.

Tematisk arbejde

I et tematisk arbejde vælger eleverne et tema, som har deres særlige interesse. I valgfaget kan det være spørgsmål fra elevernes nære liv, men også samfundsproblemer som klima og ressourcer ligger inden for elevernes horisont. Man kan vælge en fælles samlende overskrift på holdet. Temaerne og det indhold, de rummer, kommer til at styre et sådant forløb, mens materialer og teknikker kan variere. Eleverne oplever at engagere sig både med viden, fantasi og følelser, når de udfolder en selvvalgt problemstilling i billedform, og udbyttet er både en menneskelig dannelse og en engageret tilegnelse af relevante teknikker og materialer.

Forslag til indhold i undervisningen

Eleverne får mulighed for at dygtiggøre sig i forskellige udtryksformer, samtidig med at de støttes i at reflektere over, hvor de ønsker, at deres billedprojekt skal føre hen, og hvad det skal handle om.

Et forløb kan være tematisk organiseret eller bestå af materialeundersøgelser samt orientering om forskellige udtryksformer fx på museer, i byen og på nettet og forsøg med at anvende disse udtryksformer.

Man kan tage udgangspunkt i samtaler om, hvilke billeder eleverne er optaget af, hvordan de forstår disse billeder, og hvordan man kan bruge billeder i forskellige sammenhænge. Samtalerne kan munde ud i overvejelser over, hvilke små og store billedprojekter eleverne kan lave. Man kan tage afsæt i forskellige situationer, eleverne befinder sig i. Det kan være kulturelt bundne ritualer som fx konfirmation og nonfirmation, fritidsarbejde og forestillinger om personlige fremtider, eller man kan inddrage en mulig modtager. Måske er der brug for at udsmykke et plankeværk om en byggeplads eller måske kantinen på en fabrik?

Man kan også tage udgangspunkt i en genre som Manga, populære serier på streaming-tjenester eller pc-spil og arbejde videre med undersøgelser af visuelle genretræk, som man kan forsøge at ramme, men også med overvejelser over, hvordan man kan udfordre genren ved fx at åbne nogle af genrens metaforer og generaliseringer. Endnu en mulighed er fordybelse i en teknik, det kan være tegning eller foto, som både har en analog tradition og en digital praksis, som kan udforskes og udvikles.

Læreroplæg

Ved starten af et forløb introducerer læreren hovedsigtet, fx tematisk eller materialeundersøgelser, mulige arbejdsformer, hvad læreren mener, eleverne kan lære, hvilke arbejdsformer der vælges og forventninger til produkt og portfolio. Man kan starte med et snævert fokus, fx at finde et steds farvepalet og så zoome ud, eller man kan ved museumsbesøg benytte værkåbningsmetoder, som flere museer har udviklet.

Refleksionsspørgsmål vedr. tematisk arbejde som udgangspunkt for indhold

Hvilke metoder, teknikker og udfordringer i øvrigt skal eleverne stifte bekendtskab med, når der vælges tema?

Refleksionsspørgsmål vedr. tilrettelæggelse af undervisningen

Hvordan tilrettelægges undervisningen ud fra krav og vurderingskriterier ved den afsluttende prøve i 8. klasse?

Refleksionsspørgsmål vedr. valg af materialer eller teknikker

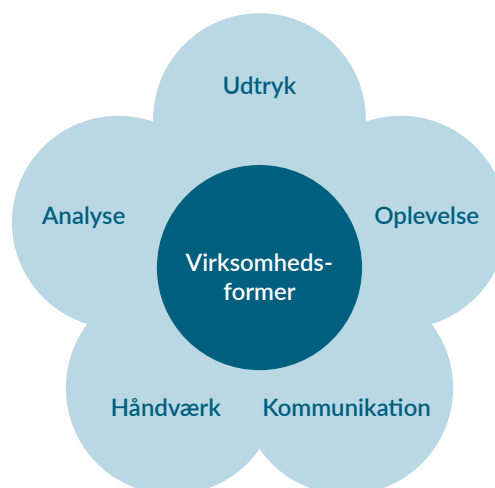
Hvordan kan man stilladsere anvendelsen af nye og ukendte materialer og teknikker for eleverne?

3.2 Gennemførelse af undervisningen

Arbejdsformer og metoder

Billedkunst har særlige metoder og tilgange. Faget er bygget op over fem virksomhedsformer: oplevelse, udtryk, håndværk, analyse og kommunikation.

Figur 1: De fem virksomhedsformer

Oplevelse henviser til den erkendelsesform, som skitseres i teorien om æstetiske læreprocesser, hvor oplevelsen er en måde at forstå verden på, som bygger på sansning og perception, men udfolder sig og erindres på en anden måde end verbale forståelser. Ifølge teorien om æstetiske læreprocesser får man adgang til en oplevende måde at erkende på, når man arbejder intentionelt med formen i fx et billede.

Udtryk er en af de betegnelser, der hæftes på billedfremstillingen. Med udtryk forstås, at en person udtrykker sig i billeder. Det håndværksmæssige i faget resulterer i personlige variationer, og de ses som kvaliteter. Håndværk, analyse og kommunikation findes i kompetenceområderne. Fagets tre kompetenceområder udgør tre metodiske tilgange til den visuelle og praktiske tilgang til verden.

Skildringsformer

Man taler om forskellige skildringsformer i faget, *Forestilling og Fantasi, iagttagelse samt Form og Struktur*. I dag kan man tilføje *Refleksion* som en særlig måde at tilgå billedarbejdet på.

Iagttagelse er en nøgternt registrerende tilgang, hvor man ved hjælp af forskellige måder at iagttage på gengiver synsindtryk eller andre sanseindtryk, fx kropslige og indtryk gennem hænderne.

Forestilling og fantasi knytter sig dels til iagttagelse, fordi man har lettere ved at forestille sig det, man har prøvet at gengive, men forestilling knytter sig også til fantasien, når man forestiller sig noget nyt og uset. Fantasien kan sættes i gang som problemløsning, fx hvordan skal et væsen fra en fjern galakse være udrustet, hvis det skal kunne overleve på Jorden?

Form og struktur kan knytte sig til iagttagelser af bark eller brosten, eller struktur kan være noget, der udtrykker sig i mønstre, dvs. et kompositionsprincip, der bygger på regelmæssige gentagelser. Vi finder mønstre på de ældste stenalderfund, men mønstre er også centrale i teknologiforståelse, hvor algoritmer fungerer ud fra mønstergenkendelse.

I samtidskunsten, hvor *refleksion* spiller en vigtig rolle, tildeles beskueren rollen som deltager, idet værkerne lige så lidt kan stå alene, som scenen i et teater kan udgøre et stykke. Som deltager må man overveje, hvad mødet med et værk betyder for en selv, og hvad man selv i kraft af sine handlinger betyder for værket, og hvad dette igen kan sige

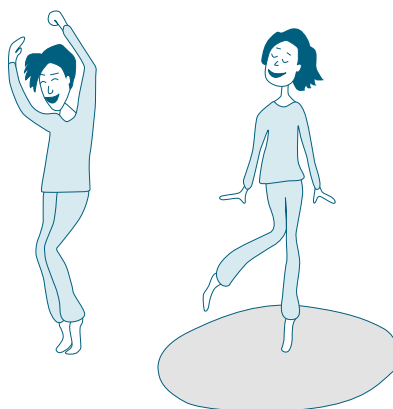
om, hvilken rolle værket kan få. Man kan ikke længere overtage en fast og sikker viden fra tidligere generationer, men må i stedet øve sig i at tale med andre om, hvad man ser og oplever. Denne refleksive tilgang kan også rettes bagud i kunsthistorien. Eleverne har lov til at se de gamle billeder med friske øjne. Den refleksive tilgang hjælper eleverne til at nytænke alt, hvad de ser. Til gengæld er det en forudsætning for kommunikation med andre, at eleverne kan argumentere for deres forståelser.

Rammesætning

Der arbejdes som regel med åbne opgaver, hvor eleverne gennem materialeeksperimenter når frem til et intenderet udtryk, som er muligt for eleverne.

Der vil være store forskelle på, hvordan eleverne forholder sig til åbne opgaver. Læreren kan i starten stilladsere arbejdet ved at formulere opgaver, som præciserer valgmulighederne, for siden at åbne for flere valgmuligheder. Det vigtige her er, at eleverne forstår, hvilke mulige valg der findes, så de dels kan overskue at prøve flere muligheder af, dels vælger at lægge deres billedeksperimenter inden for mulighedernes grænser.

Figur 2: Elevernes udtryk finder nye, kreative udtryk ud fra lærerens rammesætning af indholdet

Der veksles mellem eksperimenterende arbejde, hvor billedarbejdet handler om et tema fra elevernes og kulturens verden, og undersøgelser, hvor eleverne lærer, hvordan man håndterer materialer, teknikker og redskaber. Det eksperimenterende arbejde kan tage udgangspunkt i et tema, som skønnes at være relevant både for eleverne og for fællesskabet og den verden, eleverne lever i.

Materialer og teknikker vælges ift. det planlagte billedarbejde på baggrund af erfaringer fra de billedeksperimenter, eleverne har foretaget. Der kan arbejdes eksperimenterende hen imod et billedudtryk, der bedst muligt udtrykker det, som er vigtigt for eleverne. Eleverne vælger selv de konkrete motiver, som skønnes at kunne virkeliggøre deres idéer. Sideløbende med billedarbejdet kan eleverne undersøge, hvilke situationer deres motiv plejer at indgå i, og tale sig frem til, hvad de vil opnå via skitsearbejde og inspirationskilder fra kunstens og kulturens verdener. Læreren opbygger et fagsprog sammen med eleverne, som kvalificerer billedsamtalerne.

Undersøgelser og eksperimenter

Eleverne starter med at undersøge materialer, teknikker og genrer, og de tager noter og udarbejder skitser, så de efterhånden kan opbygge deres kompetencer. Når eleverne har

en idé om, hvad deres arbejde skal handle om, og hvor de vil hen med det fx i et tematisk arbejde, eksperimenterer de på baggrund af deres viden om udtryksmuligheder, som de bl.a. har fra deres undersøgelser. På baggrund af eksperimenterne træffes endeligt valg om udtryksform.

Progression

Progressionen vil foregå ved, at eleverne opnår en vis fortrolighed med flere teknikker, materialer og udtryksformer. En anden faktor er, at eleverne bliver dygtigere til at udtrykke sig. Det kan vise sig, både ved at de kan forestille sig billedprojekter, som de kan realisere, og ved at de bliver dygtigere til at udtrykke sig inden for en genre. En tredje faktor er, at eleverne kan gøre rede for, hvilke intentioner de har med deres billedarbejde, og at de kan samtale om, på hvilke måder de realiserer disse intentioner. Videre herfra vil nogle elever evt. med lærerens hjælp kunne forestille sig andre veje til at indfri deres forestillinger. En fjerde faktor er, hvis eleverne kan bruge erfaringerne fra et billedprojekt i det næste projekt. Det kan være som praksisviden, hvor erfaringerne viser sig i det praktiske arbejde, og som en viden, eleverne kan udtrykke med fagbegreber. En femte faktor er, at eleverne er i stand til at planlægge og gennemføre fælles billedprojekter. Og en sjette er, at eleverne kan stille spørgsmål til hinanden, som åbner for samtaler om billedarbejdet.

Billedsamtalen

Billedsamtalen foregår både mellem eleverne indbyrdes og mellem lærer og elever. Læreren introducerer fagbegreber og trækker på de begreber, som eleverne har lært i forbindelse med billedanalyse. Det er godt at dyrke en nysgerrighedskultur og at basere vurderinger på velkendte kriterier som fx lærerens opgaveformulering eller elevernes egne formulerede intentioner, så samtalen kommer til at handle om udfordringer i billedarbejdet og begrundelser for de valg, eleverne har truffet undervejs i deres billedproces.

Refleksionsspørgsmål vedr. rammesætning

Hvordan får man som lærer eleverne til at tænke nyt og anderledes i deres billedfremstilling?

Refleksionsspørgsmål vedr. tidsaspektet

Hvordan kan man få eleverne til at formulere realistiske projekter, så de kan nå i mål inden for den afsatte tid?

Evaluering af undervisningen

Man kan arbejde med evaluering på forskellig vis, enten formativt som en proces, hvor lærer og elever giver løbende feedback og vejledning ift. billedfremstillingen, eller summativt som en afsluttende udstilling, præsentation eller anden evalueringsform.

Den løbende evaluering er en god lejlighed til at arbejde med elevernes indbyrdes billedsamtaler ved at lade eleverne formulere nysgerrige og åbne spørgsmål til hinandens projekter. Generelt foregår evalueringerne ved at sammenholde resultaterne af billedprocesserne med lærerens opgaveformulering. Hvilke dele af opgaven blev nået, og hvilke ikke? Hvad var svært, og hvilke valgmuligheder opstod der? Hvilke valg blev der truffet? Efterhånden kan lærerens opgaveformulering afløses af elevernes egne formuleringer af deres intentioner. Endelig er det at lave en udstilling eller en anden form for præsentation i sig selv en evalueringsform. Her kan man stille spørgsmål som: Hvordan svarer udstillings-

produktet til elevernes forestillinger og intentioner? Er der taget højde for rummet, præsentationen foregår i? Hvordan passer præsentationen ind i den bredere situation på udstillingsstedet? Her vil der være udefrakommende faktorer, som eleverne ikke kan tage højde for. Alligevel kan man godt drøfte alternativer. Hvordan er lyset? Hvordan opfatter publikum udstillingen? Spørgsmål herom kan evt. være en del af udstillingen og publiceres på en padlet eller med posters på væggen.

Alt i alt afspejler evalueringen, at billedarbejdets kvalitet er vigtig, og at kvaliteten også afhænger af, om arbejdet kan kommunikere, og om det passer til den situation, som det bliver præsenteret i.

Portfolio

En måde at evaluere processen på kan være ved at lade eleverne tage fotos undervejs i deres billedproces og af det færdige værk. Eleverne kan herefter skrive, hvad de har oplevet som udfordrende i opgaven, hvordan det blev løst, og hvad de er tilfredse med i det færdige værk. Det kan være en fysisk eller digital logbog eller en portfolio. Eleverne kan evt. selv fremstille deres portfolio som en stor bog, hvori der kan sættes fotos ind, tegnes og skrives. På denne måde kan portfolioen få et meget personligt udtryk.

Digital portfolio

Der kan bruges en digital portfolio som evalueringsredskab. En digital portfolio er en mappe, hvor eleverne samler deres arbejde over en længere periode. Den digitale portfolio i billedkunst kan anvendes på flere måder. Fx kan den have fokus på læring og samarbejde med fokus på processen. Den kan også fungere som en præsentationsmappe med fokus på det færdige produkt. Eleverne uploader løbende billeder eller film af deres arbejde. Eleverne giver hinanden feedback på arbejdet, så der sker en naturlig udveksling mellem den praktiske billedfremstilling og den teoretiske del af billedkunstforløbet. Eleverne kan gennem feedbacken træne faglige begreber, der gør det muligt for dem at drøfte deres billedfremstilling med andre elever.

Refleksionsspørgsmål vedr. elevforudsætninger

Hvad skal man overveje for at sikre, at det planlagte forløb kan realiseres, når man går med på øjeblikkets opståede idéer fra eleverne?

Refleksionsspørgsmål vedr. feedback

Hvordan bringes eleverne videre i deres billedfremstillingsproces, når de fx bliver hurtigt færdige eller kommer og siger: "Er det godt nok?"

Refleksionsspørgsmål vedr. organiseringen af billedkunst som valgfag i fagteam

- Hvordan kan man opbygge en fælles ramme for undervisningen i valgfaget?
- Hvad er centralt indhold? Elevforudsætninger? Vurderingskriterier? Evaluering?

4 Forholdet mellem kompetencer og indhold

Overordnet er valgfaget billedkunst bygget op, så færdigheds- og vidensområderne forbinder sig med tankerne i folkeskolens formålsparagraf, så de munder ud i kompetencemål, der kombinerer færdigheder og viden med en overordnet dannelsesstænkning, som tilgodeser elevernes alsidige udvikling af fantasi, oplevelse og arbejdsmetoder.

Progressionen foregår bl.a., ved at der formuleres projekter med stigende kompleksitet, fx ved at indtænke en modtager. Eleverne udvikler deres tekniske formåen og billedmæssige forståelse ud fra realistiske mål.

Oversigt over valgfagets kompetenceområder og kompetencemål

Kompetenceområde	Kompetencemål efter 8. klassetrin
Billedfremstilling	Eleven kan eksperimentere med udtryksformer, teknikker og materialer med vægt på tematisering.
Billedanalyse	Eleven kan analysere billeder fra forskellige tidsperioder, kulturer og medier med vægt på nutidige billedudtryk.
Billedkommunikation	Eleven kan formidle egne projekter med visuelle udtryk.

4.1 Kompetenceområdet billedfremstilling

I billedfremstilling er der en horisontal progression fra skitsearbejde til eksperimenter. Tanken er, at skitsearbejdet er et redskab til at formulere og kvalificere idéer, som kan udgøre pejlemærker for at vurdere, om det eksperimenterende arbejde bærer i den rigtige retning. Det, der eksperimenteres med, er udtryksformer og materialer. Progressionen fra skitsearbejde til eksperimenter kan foregå, hver gang der gennemføres et billedprojekt, og vil således komme til at fungere som en bred metode, som indeholder idéskitser, eksperimenter og præsentation. Formuleringen "med vægt på tematisering" henviser til en interesse for, hvilket indhold billedarbejdet behandler, og hvordan dette indhold præsenteres i billedarbejdet.

I valgfaget videreudvikles de færdigheder og den viden, som er tilegnet i det obligatoriske forløb. Der arbejdes eksperimenterende med skitser, udtryksformer, teknikker og materialer, som sætter eleverne i stand til både at arbejde selvstændigt eksperimenterende og indgå i større samarbejdsprojekter i og uden for skolen, fx ifm. temauger og åben skoleprojekter. Der arbejdes med begrundelser af valg og fravalg i billedprocesser. Med udgangspunkt i et tema vælges, hvilke udtryksformer, teknikker eller materialer der er relevante.

Færdigheds- og vidensområderne i billedfremstilling indeholder et hvad og et hvordan:

- *Hvad* handler om udtryksformer og materialer, og pointen her er at sikre en bredde, så eleverne stifter bekendtskab med et alsidigt udvalg af teknikker, redskaber, materialer og udtryksformer.
- *Hvordan* handler om vejen fra skitse til færdigt værk gennem eksperimenter, hvor der arbejdes med at formulere valgmuligheder og begrunde valg.

Færdigheds- og vidensområderne i billedfremstilling indeholder elementer, som fra skitse til eksperiment beskriver billedfremstillingsprocessen. Der eksperimenteres med udtryksformer og med materialer og de dertilhørende teknikker. Kompetenceområderne billedanalyse og billedkommunikation er også vigtige for billedfremstillingsprocessen. Med begreber fra billedkommunikation gør eleverne sig overvejelser over billedernes indhold, hvem de henvender sig til, og hvordan billedernes udformning skal være for både at realisere elevernes intentioner og nå de mennesker, man henvender sig til. Og med begreber fra billedanalyse får eleverne kundskaber om billedernes mulige funktioner, om kompositoriske valg og om, hvilken genre de vil udtrykke sig inden for.

Færdigheds- og vidensområdet udtryksformer

Udtryksformer giver en række muligheder for, hvordan man kan arbejde i forskellige materielle kategorier og på forskellige måder. Der kan fx arbejdes med tegning og grafik, maleri og collage, skulptur og arkitektur og digitale billeder, men også med samtidskunstens sammensatte og idébaserede udtryksformer. Det er vigtigt at overveje, hvad forskellige udtryksformer er gode til ift. de intentioner, eleverne er i færd med at formulere.

Udtryksformerne kan deles op i plane, rumlige og digitale billeder. Denne opdeling kan suppleres med andre tilgange, som dækker den omfattende visuelle verden, som kan inddrages i valgfaget. Hvis man undersøger et fodboldstadion eller et butikscenter, vil man have fat i alle områderne, og det kan være en fordel at vælge yderligere overskrifter som designlinje, visuelle koder eller oplevelse i forskellige rum. Man kan tage udgangspunkt i billedernes indhold og vælge mellem at lave billeder, der er åbne for fortolkning, eller man kan arbejde med en tydelig afsenderhensigt. Man kan arbejde med forestillende billeder eller abstrakte billeder. Inden for et åbent billedudtryk kan man arbejde undersøgende og give resultaterne æstetisk udformning, som peger i retning af ikke hidtil kendte betydninger. Man kan vælge, om sporene efter håndens arbejde og fremstillingsprocessen skal være tydelige og udtryksbærende, eller om disse spor skal være usynlige, og udtrykket skal være neutralt. Man kan lade materialerne tale tydeligt med i udtrykket, og der kan arbejdes med at kombinere forskellige udtryksformer med billeder såsom musik, lyd og tekst.

Færdigheds- og vidensområdet materialer

Eleverne har igennem deres skolegang i mange tilfælde primært arbejdet med fabriksproducerede materialer. Det kan de sagtens fortsætte med, men der er en pointe i at "hacke" materialerne for at finde ud af, hvad de også kan bruges til, ud over hvad man plejer.

Med viden om forskellige materialer er det ofte muligt selv at fremstille versioner af disse. Maling består fx af pigmenter og bindemiddel, fx syntetiske pigmenter og PVA-akrylbinder samt konserverings- og konsistensmidler. Alle, der har fået en plet på tøjet, ved imidlertid, at man kan få farve eller maling af på mange måder. Man kan lade eleverne finde ting, der farver, lige fra bær over rust til kaffe eller te, og bindemidlet skal være noget, der er gennemsigtigt og klistrer. Æggeblomme har været brugt i tusindvis af år, men også lim, voks og honning kan bruges. Skal farven flyde bedre, kan man tilsætte spiseolie, men så skal man have en emulgator.

Når eleverne finder ud af, hvordan materialer er konstrueret, og hvad de kan eller skal kunne, så kan man begynde at tildele gammelkendte materialer nye funktioner, man kan fx male med ler, eller man kan tage fat på materialerne fra det lokale byggemarked eller genbrugsmaterialer og undersøge, hvad de kan. Forskellige former for tape kan bruges til både grafik og skulptur. Når man nytænker brugen af materialer, skaber man nye udtryk, men man får også en ny forståelse af materialernes karakter og status. Gennem mødet mellem materialers udtryksmuligheder og elevernes idéer bliver eleverne i stand til at foretage kvalificerede og begrundede materialevalg.

Materialer skal håndteres, og det læres bedst i praksis, ved at eleverne prøver, hvad materialerne kan, og hvordan man kan behandle dem. Læreren bidrager med at demonstrere eksisterende praksisformer, men opfordrer også eleverne til at bygge oven på den eksisterende praksisviden. De håndværksmæssige færdigheder øves. Eleverne får viden om forskellige redskaber samt praksiserfaringer med, hvordan de skal bruges, hvad enten der er tale om et billedprogram eller en akvarelpensel. De håndværksmæssige færdigheder giver kompetencer til at vælge udtryksformer, der egner sig til indhold og situation, idet eleverne får erfaringer med forskellige materialer.

Færdigheds- og vidensområdet skitsere

At skitsere er en fremgangsmåde, hvor man konkretiserer idéer ved at give dem fysisk form. Man kan skitsere i de fleste materialer. Blyant, modellervoks eller sand er yndede materialer. Skitser er vigtige ved en planlæggende billedsamtale, hvor elevernes idéer skal lande med et teknisk muligt resultat, som også er dækkende for elevernes intentioner, og skitser bevarer også forskellige faser i udviklingen af et billede. Processen med skitsering er en måde at tænke på, idet blyantens skitseren på papiret giver udtryk for tanker og idéer. Således kan idéer fastholdes og lægges væk, og nye kan finde vej på nye ark papir. Endelig kan eleverne sammenligne deres skitser, og på den vis har de et godt grundlag for at udvælge og udvikle nye idéer. Ved fremlæggelsen af elevernes færdige værk kan processen visualiseres ved hjælp af fx skitsebøger, løse skitser, fotos, portfolioer, plancher og digitale præsentationer. Skitserne kan suppleres med skrevne noter.

Færdigheds- og vidensområdet eksperimenterer

I arbejdet med eksperimenter kan eleverne trække på deres skitsearbejde, som peger hen i mod billedprojektets slutresultat, og på deres undersøgelser af, hvad forskellige materialer kan udtrykke, når de bruges på forskellig vis. Eksperimenter er åbne, men de er ikke tilfældige. Det er gennem kreative eksperimenter, at eleverne opdager nye veje at gå i billedfremstillingen. Der er en progression fra undersøgelser af materialers potentialer til eksperimenter, som er styret af intentioner om, hvad billedarbejdet skal føre til. Der kan eksperimenteres med form, farve, komposition og materialer og med forskellige teknikker og genrer. Intentionerne bliver mere præcise, jo flere undersøgelser og eksperimenter eleverne udfører. Eksperimenter er en metode til at generere nye udtryk i billedarbejdet, og den kreative proces er kendetegnet ved en legende og åben tilgang, og ved at resultatet af eksperimentet og undersøgelsen ikke kendes helt på forhånd.

4.2 Kompetenceområdet billedanalyse

I billedanalyse henter eleverne viden om billeder, så de kan orientere sig i det praktiske billedarbejde. Spørgsmål kan være: Hvilke genrer danner ramme om arbejdet? Hvilke virkninger kan man forvente at få, når man sammensætter eller komponerer materialer på visse måder? Hvilken betydning kan udtrykket tænkes at få?

Begreberne i billedanalyse er byggesten i elevernes viden om billedprocessen og nogle af dens forskellige elementer. Når eleverne skal overveje, hvilke valgmuligheder de har i en billedproces, bruger de begreberne fra billedanalysen til at skelne mellem forskellige billedprocesser. Billedanalyse omfatter tre færdigheds- og vidensområder bestående af

billedgenrer, billedkomposition og billedfunktion. I billedanalyse arbejdes der med at udvide og nuancere elevernes kendskab til tidsperioders, kulturers og mediers billeder. Eleverne får her mulighed for at opbygge forståelse af, hvordan fx indhold, form, materialer, teknik og funktion i billeder åbner for forståelsesmuligheder af både egne og andres billeder. Billedanalyse kan ses som en integreret del af elevernes praktiske billedfremstilling, hvor de i billedprocessen forholder sig til genrer, komposition og funktion. Der kan fx arbejdes med, at eleverne bliver i stand til at fortælle om deres intentioner med deres billedarbejde med brug af faglige begreber og til at evaluere, hvor langt de er nået ift. at realisere disse.

Færdigheds- og vidensområdet billedgenrer

Der kan fx arbejdes med, hvilke forventninger og konventioner der knytter sig til forskellige billedgenrer, som kan danne udgangspunkt for billedsamtaler i processen mhp. en stillingtagen til, hvordan og i hvor høj grad billedarbejdet skal lægge sig op ad en genre. Der kan inddrages én eller flere stilarter fra den nyere eller ældre kunsthistorie, som eleverne kan bygge videre på. Det kan i den forbindelse overvejes, hvordan disse stilarter vækker associationer til andre billeder inden for samme stilart, især når man arbejder videre med kendte værker. Hvis eleverne orienterer sig efter en genre, kan de stå på skuldrene af andre billedmagere, og i billedsamtalet kan der føres en ikke-normativ samtale om, i hvor høj grad elevernes arbejde rammer genren, og om hvilke begrundelser eleverne har for evt. at fravige genren. Her kan der skelnes mellem billedudtryk, som er afhængige af elevernes faktiske formåen, og billedudtryk, som bygger på bevidste valg om at afvige fra genren.

Færdigheds- og vidensområdet billedkomposition

Billedkomposition handler om, hvordan man organiserer billedets virkemidler. I valgfaget kan man spørge til, hvilke forestillinger og hensigter eleverne har med deres overvejelser over kompositoriske valg, især hvis der er et forudgående skitsearbejde at inddrage. I todimensionelle billeder kan man se på, om der er balance eller ubalance mellem billed-elementer, hvordan formerne refererer til hinanden, eller hvordan farverne står ift. hinanden. Man kan inddrage begreber som statisk og dynamisk komposition og kæde disse sammen med, om billedprojektet udtrykker en handling eller en begivenhed, eller om der snarere er tale om en idé eller et koncept.

I skulptur kan man fx arbejde med skulpturens syntaks. Film har egne organiseringsprincipper og en omfattende teori, og det samme har tegneserier. Hjemmesiders layout har navigationselementer og elementer, som dels appellerer, dels er vigtige for betingelserne for at navigere på hjemmesiden. En digital præsentation som en PowerPoint er også afhængig af gennemgående layout, og med sin komplicerede opbygning kræver en Prezi en navigationsstrategi, for at en oplægsholder kan bruge den så smidigt, som programmet lægger op til.

Samtidskunst vil ofte have betydninger på flere niveauer, som også udspringer af måden, farver og former er organiseret på. Ofte vil der være referencer knyttet til de fleste elementer og materialer, og kompositionen skal måske oversættes til planlægning af begivenheder og ønskede interaktioner mellem værket og publikum.

Færdigheds- og vidensområdet billedfunktion

Billedfunktionen er et godt afsæt at drøfte ud fra, når det gælder udvikling af elevernes intentioner med deres billedprojekter. Får det en funktion, selv om man ikke planlægger en funktion? Hvis et billede skal orientere eller illustrere, så skal billedet være tydeligt. Hvis det skal vække nysgerrighed, er der andre faktorer, der er vigtige.

Der kan desuden arbejdes med at reflektere over den funktion, billeder har såvel i kunstverdenen som i medierne. Der kan ses på de situationer, billeder indgår i, og man kan prøve at anbringe billederne i andre situationer og se, hvordan de opleves. Denne viden kan lægges til grund for samtaler om, hvilke funktioner eleverne ønsker, at deres billeder skal have.

4.3 Kompetenceområdet billedkommunikation

I billedkommunikation tages det første og det sidste spadestik ved indledningsvis at overveje, hvem billedarbejdet henvender sig til, og ved afslutningsvis at lave en præsentation, hvor man søger at realisere denne henvendelse. Billedkommunikation indrammer således arbejdet med forskellige billedprojekter ved at give anledning til overvejelser over, hvem der kommer til at modtage et billedprojekt, og hvordan det kan præsenteres.

Færdigheds- og vidensområdet visuel kommunikation

I arbejdet med færdigheds- og vidensområdet visuel kommunikation kan det overvejes, hvem man henvender sig til med spørgsmål som: Hvad er modtagerens behov? Hvilke billedkoder kan tænkes at vække modtagerens nysgerrighed? Hvordan kan eleverne udtrykke deres hensigt med deres billeder? Da billeder er åbne udtryk, kan det være svært på forhånd at vide, hvordan de vil blive opfattet af en modtager eller en modtagergruppe. Derfor er det en mulighed at spørge repræsentanter for modtagerne om, hvordan de forstår nogle af elevernes udkast og skitser. Det kan være en anden klasse på skolen eller nogle personer i lokalsamfundet. Der kan føres en billedsamtale om elevernes intentioner og evt. budskab, ift. hvordan udvalgte modtagere opfatter billederne.

Færdigheds- og vidensområdet præsentation

Præsentation af elevernes billedprojekter er en vigtig del af billedkunstundervisningen. Det er her, der kan arbejdes med respons på elevernes arbejde og med, om elevernes billedudtryk virker efter hensigten. Eleverne erfarer, at deres billedprojekt kan bruges og forstås af andre. Der eksperimenteres med iscenesættelse af formidlingen af et multimodalt projekt, hvor fx tekst, lyd, bevægelse og film kan indgå. Eleverne får viden om betydningen af visuelle og æstetiske greb samt billedmæssige valg og fravalg i arbejdet med formidling. Præsentationerne, hvor eleverne med fagterminologi mundtligt præsenterer deres refleksioner over egen proces i billedfremstillingen, vil typisk være for valgholdet, mens en større kreds såsom hele skolen eller forældrene skal adresseres på en anden måde. En del af en præsentation kan være at opfordre modtagerne til at medvirke eller reagere. Det kan foregå med post-its eller ved at arbejde med instruktioner, som man beder modtagerne om at udføre. Eller man kan interviewe publikum om deres mening og gøre resultatet til en del af udstillingen.

5 Almene temaer

Undervisningsmiljø

Undervisningen i billedkunst foregår oftest i et værksted, som rummer andre muligheder og udfordringer end et almindeligt klasselokale. Det er vigtigt, at der kan luftes ud, da fx akrylmaling indeholder stoffer, som kan være generende. Ved ny indretning kan det være en god idé at lægge værkstedet i stueplan, så undervisningen kan flytte udendørs, når man arbejder med støvende materialer som gips, eller når man arbejder med store formater som fiberbetonskulpturer eller land art.

Foruden det fysiske undervisningsmiljø er det givende at skabe et undervisningsmiljø, der understøtter elevernes forestillingsevne, fantasi og frie udtryk, så der er gode forudsætninger til stede for eksperimenter og kreativitet i billedfremstillingen.

Trivsel

Det er vigtigt, at eleverne har en nysgerrig, åben og faglig tilgang til hinandens arbejde. Her er lærerens måde at tale med eleverne om deres arbejde på et forbillede. Bevidstheden om, at alle er udfordrede, når man arbejder med at skabe nye udtryk, kan være med til at skabe tryghed og en god atmosfære i billedkunstlokalet. Det at kunne udtrykke sig på en alsidig måde på baggrund af en indsigt i materialer, teknikker og virkninger og det at kunne holde fast i sin intention om, hvordan man vil have udtrykket, er med til at styrke elevernes trivsel.

Åben skole og eksterne samarbejdspartnere

I billedkunstundervisningen er det en god idé at besøge professionelle, som arbejder med billeder. Det kan være kunstnere, grafikere, en it-virksomhed eller den lokale avis eller tv-station. Et kunstmuseum eller et andet museum er en oplagt mulighed, da museer ofte er parate til at modtage skoleklasser. I forberedelsen kan indgå en orientering om, hvor mange professionelle områder der arbejder med visuelle udtryk, og hvordan det sker. Museet kan både give inspiration til billedkunstundervisningen og være et eksempel på, hvordan man kan arbejde med visuel kommunikation. Et længerevarende samarbejde med den lokale billedskole er en også en god mulighed for at arbejde med den åbne skole i billedkunstundervisningen.

Faglig fordybelse

Den selvstændige og alsidige arbejdsform i billedkunst lægger op til faglig fordybelse. Fordybelsen kan omfatte indledende undersøgelser af et område eller et tema, overvejelser vedr. kommunikationssituationen og billedarbejdets mulige funktion, skitsearbejde og valg af genre, og kompositionen efterfølges af billedeksperimenter, som evalueres mhp. udformning af det endelige billede, som præsenteres. Når eleverne kender de forskellige arbejdsgange, kan de i et vist omfang arbejde på egen hånd og formulere spørgsmål til andre elever og til læreren. Skitsearbejdet og det eksperimenterende arbejde foregår ofte med stor koncentration, fordi arbejdet er komplekst og motiverende. Man kan i billedkunst opleve længere sekvenser, hvor fordybelse spiller en afgørende rolle i billedfremstillingen.

6 Tværgående emner og problemstillinger

De arbejdsmetoder og udtryksformer, eleverne har stiftet bekendtskab med i undervisningen i billedkunst, er på mange måder anvendelige, når eleverne deltager i tværgående emner. I billedkunst lærer eleverne at få idéer og finde løsninger på, hvordan de kan visualisere de forestillinger, de har. At kunne skitsere sin idé er altid relevant ift. at få andre til at forstå idéen. På denne måde kan valgholds-eleverne i billedkunst være med til at facilitere udviklings- og beslutningsprocesser ved at visualisere idéer og ved at have prøvet at drøfte idéer på en åben måde.

Har skolen fx en temaugle, hvor man arbejder med udfordringer i samtiden, som skoleelever kan gøre noget ved, såsom efterladt plasticaffald i naturen eller efterladte løbehjul i bymiljøet, så kan et valghold pege på andre løsninger end at agere renovationsarbejdere eller løfte en moraliserende pegefinger. Det kan de gøre ved at organisere det indsamlede materiale som en skulptur eller en installation på skolen eller på byens gågade. Værket kan være med til at skabe diskussion i en positiv ånd i lokalområdet. Der kan trækkes på kunstneriske forbilleder og kendskab til forskellige teknikker, når man bygger med forskellige materialer.

På alle klassetrin arbejdes der med fremlæggelser af forskellige emner og problemstillinger, hvor billeder meget ofte er en stor del af fremlæggelserne. Det være sig i plancher, digitale præsentationer eller billedfortællinger med tekst. I disse sammenhænge har eleverne brug for alle tre kompetenceområder i billedkunst. Det handler fx om:

- At kunne udvælge billeder på nettet med et relevant indhold og tilstrækkeligt pixelformat.
- At kunne layoute en planche med billeder og tekst i et format, så publikum kan forstå temaet og læse planchen på afstand.
- At kunne lave en digital præsentation, der både i sit farvevalg, billedvalg og layout fremstår gennemtænkt ift. det, som eleverne vil kommunikere.
- At kunne illustrere det, teksten handler om, i en billedfortælling fx henvendt til børnehaveklassen.

Elevernes praktiske og kreative færdigheder, som de har udviklet i billedkunstudervisningen, og deres viden fra billedkunstofagets øvrige stofindhold har således direkte transferværdi til forskellige tværfaglige sammenhænge i og uden for skolen.

I samarbejdet er det vigtigt at finde en balance mellem de involverede fag. Billedkunst kan fx være med til at eksemplificere geometriske forhold i matematik, ligesom matematik kan være med til at forklare, hvordan man konstruerer et geometrisk perspektiv eller udregner dimensionerne på et kegleformet tag på en rund bygning i et modelbyggeri. Teamet kan være stedet, hvor sådanne balancerede tværfaglige samarbejder planlægges og gennemføres.

7 Tværgående temaer

I dette afsnit beskrives fagets arbejde med de tværgående temaer:

- Sproglig udvikling
- It og medier
- Innovation og entreprenørskab.

I billedkunst optræder de tre temaer sproglig udvikling, it og medier samt innovation og entreprenørskab på forskellig vis i faget.

Sproglig udvikling i billedkunst handler primært om, at eleverne udvikler deres ordforråd inden for faget og kan anvende relevante fagbegreber i billedsamtalen og i præsentationer af deres værker. It og medier har egne kompetencemål på det obligatoriske fag, og det indgår som et skitserings- og kommunikationsværktøj integreret i undervisningen. I fagets formål fremgår det ligeledes, at billedsproget bruges i kommunikative og innovative processer.

7.1 Sproglig udvikling

I billedkunstundervisningen indgår sproglig udvikling som de fire dimensioner af det talte og skrevne sprog: samtale, lytte, læse og skrive, men også som et nonverbalt billedsprog. Det betyder, at der i mange situationer er flere modaliteter i spil, både visuelle og verbale modaliteter. Den verbale beskrivelse af billeder og visualiseringen af fortællinger eller begreber giver læringsmuligheder, da man skal forstå den ene modalitet, før man kan omsætte eller genskabe den i en anden modalitet.

I billedkunst er billedsamtalen en central del af undervisningen. For at eleverne kan samtale om og reflektere over eget og andres billedarbejder, er det vigtigt, at læreren i sin undervisning bruger faglige begreber. Eleverne skal for at kunne deltage i samtalen om billeders indhold, komposition og funktion lære væsentlige fagudtryk og begreber såsom collage og overlapninger, forgrund, konturstreg og skravering, lag og pixel. Det er ligeledes vigtigt i billedsamtalen, at eleverne lærer at stille åbne spørgsmål som fx: Hvordan kan det være, at du har brugt farven rød og ikke blå? En del af samtalen er at kunne lytte til hinanden og at kunne stille åbne spørgsmål.

Når eleverne introduceres til nye opgaver i faget, er det vigtigt i billedkunst såvel som i andre fag at lytte opmærksomt til lærerens introduktion til nye emner eller instruktioner, idet der her anvendes fagudtryk og begreber, som eleverne skal anvende ifm. egne fremlæggelser af deres projekter. Eleverne lærer at lytte i billedsamtalen om egne og andres billeder.

I billedkunst handler det først og fremmest om at lære eleverne at kunne læse billedsproget. Billedsproget er i lighed med tale og skriftsprog en udtryksform, hvor billeder understøtter og understøttes af tale og skriftsprog. At læse billedsprog handler om at kunne forstå billeders måder at formidle et budskab på og kunne se forskelle mellem ord og billeders udtrykspotentialer. I billedkunst kan der læses tekster med det formål at kunne omsætte det til billeder. Det kan være en talemåde eller en metafor, som skal udtrykkes i et billede eller en tegneserie. I forbindelse med at søge relevant viden om en kunstner eller en forklaring på fagbegreber er læsning en forudsætning. En særlig udfordring er at hente oplysninger på nettet, hvor sproget ofte er engelsk.

I valgfaget billedkunst kan eleverne føre logbog med skitser og noter, som handler om valgmuligheder, planlagte billedprocesser og formulering af intentioner. Hvilke udfordringer var der undervejs? Hvad har jeg lært, som jeg ikke kunne før? Eleverne kan skrive tekster til deres udstillinger, eller de kan skrive post-its til hinanden med spørgsmål til billedsamtaler.

7.2 It og medier

It og medier er en stor ressource for billedkunstundervisningen og anvendes ifm. mange sider af faget. Meget af elevernes adgang til visuelle fænomener i verden går gennem en pc eller en smartphone via internettet. Mobilkamera samt billedbehandlings- og tegneprogrammer mimer de traditionelle billedfremstillingsteknikker, men digitale billeder har en lang række filtre og billedfunktioner, som ikke har et analogt modsvar.

Man kan også tage udgangspunkt i, hvad it faktisk kan og er, nemlig en række koder og algoritmer, som fortæller en digital instans, hvilke billedhandlinger der skal udføres. En forståelse af denne måde at beskrive billedhandlinger på, også kaldet computationel tænkning, kan give en dybere forståelse af billedarbejdet og byde på nye valgmuligheder, som igen fører til nye billedhandlinger.

Et eksempel er at åbne et digitalt fotografisk kode og undersøge, hvad der sker, når man ændrer denne. Et andet eksempel er at arbejde med visuel støj, som igen kan generere mønstre. Endelig er diverse programmer mellemlid, som giver adgang til robotter, lasercuttere og 3D-printere. Robotten kan ses som et redskab, som kan programmeres til at udføre handlinger i bestemte situationer, og man kan således visualisere abstrakte og logiske sammenhænge. En lasercutter kan udføre præcise snit i en plade eller et stykke folie ud fra en tegning udført med vektorgrafik, som kan lave helt jævne og symmetriske buer og former. Det har man brug for, når man fx skal designe og trykke et logo. 3D-printeren kan realisere det, man kan beskrive i et 3D-program. Med beherskelsen af disse redskaber kan eleverne realisere idéer, der ikke kan virkeliggøres med analoge midler såsom ler eller gips. På denne måde kan digitale teknologier stimulere elevernes fantasi og idérigdom og realisere projekterne.

7.3 Innovation og entreprenørskab

Undervisningen i billedkunst har fokus på elevernes arbejde med at tænke kreativt og handle innovativt på baggrund af egne idéer. Billedkunst er bygget op omkring en række fremstillingsforløb med fokus på en proces, hvor en idé bliver realiseret fra tanke til virkelighed. Eleverne arbejder med at udvikle mange idéer gennem eksperimenterende processer, som løbende skal prioriteres og realiseres.

Gennem det kontinuerlige arbejde med visuelle udtryk opnår eleverne tillid til egne såvel verbale som visuelle kommunikationsevner. Dette kan være i arbejdet med mindre projekter henvendt til andre mennesker i og uden for skolen, og ved fx at udstille egne billeder uden for skolen arbejder eleverne med omverdensforståelse.

Arbejdet med visuelle udtryk giver mange muligheder for at involvere skolen, forældrene og lokalmiljøet. Eleverne kan opnå visuelle handlekompetencer ved at opleve, hvordan deres billedarbejde gennem planlægning, udførelse og evaluering kan skabe værdi for andre mennesker. Ved at henvende sig til andre mennesker med deres billedarbejde får eleverne udfordringer, som fremmer deres evne til at finde kreative problemløsninger.

En af udfordringerne er at sætte sig ind i modtagerens behov, hvad enten der er tale om en udsmykning eller fremstilling af visuel skiltning. Dette kræver ofte, at eleverne skal forstå forskellige kulturelle sædvaner og koder. I arbejdet med billedkommunikation skal eleverne inddrage og udvikle deres omverdensforståelse ved bl.a. at vurdere egne visuelle udtrykks bæredygtighed og relevans.

8 Tilpasning af undervisning til elevernes forudsætninger

Den måde valgfaget billedkunst er bygget op på lægger op til, at eleverne i stigende omfang er med til at formulere projekter. Der er muligheder både for de fagligt usikre elever, hvor læreren kan stilladsere arbejdet gennem detaljerede opgaveformuleringer, og for de sikre elever, som kan supplere åbne opgaveformuleringer med egne intentioner. Det, at eleverne i perioder arbejder med forskellige projekter, giver både en smidighed og en bedre tilgang til materialer, men det komplicerer også lærerens forberedelse og tilrettelæggelse af undervisningen. Det vil derfor være en forudsætning, at eleverne lærer rutiner mht. opbevaring, oprydning og gensidig feedback.

**Billedkunst (valgfag)
- Undervisningsvejledning**

2019

Design: BGRAPHIC

Denne publikation kan ikke bestilles.
Der henvises til webudgaven.

Publikationen kan hentes på:
www.emu.dk

Børne- og Undervisningsministeriet
Styrelsen for Undervisning og Kvalitet
Frederiksholms Kanal 26
1220 København K

BØRNE- OG
UNDERVISNINGSMINISTERIET

Valgfag i friluftsliv

LÆRER- VEJLEDNING

INDHOLDS- FORTEGNELSE

INDHOLDSFORTEGNELSE

1	Introduktion	3
2	Rammerne for valgfag	4
3	Mål for valgfag	5
4	Lokalt samarbejde og Åben Skole	8
5	Friluftsliv og tværfaglighed	9
6	Udstyr	10

KOLOFON LÆRERVEJLEDNING

Udgivet af Friluftsrådet 2018 i forbindelse med projektet Friluftsliv i skolen, hvor 15 fokusskoler har testet materiale. Projektet er støttet med Udlodningsmidler til Friluftsliv.

Redaktion: Jakob Arendrup Nielsen,
Thomas Piaster
Grafisk layout: Kindly.dk
Fotos: Colourbox.com

Findes på friluftslivskolen.dk og
www.friluftsradet.dk/friluftsliv-skolen

1. SÆT FRILUFTSLIV PÅ SKOLESKEMAET

Friluftsliv har både som fagområde og pædagogisk metode et stort potentiale til at fremme læringen i grundskolen. Naturoplevelser, kropslig læring og sanseindtryk kan skabe dybere forståelse, motivation og opbygge socialt sammenhold. Friluftsliv giver ofte mange sanseindtryk, og det er veldokumenteret, at sanseimpulser og oplevelser huskes bedre end traditionel klasseundervisning. Samtidig er der positive sundhedseffekter forbundet med, at børn og unge kommer ud og dyrker friluftsliv.

Valgfag i udskolingen giver en unik mulighed for fordybelse i Friluftsliv som fag i skolen. Her kan man dyrke praktiske friluftsfærdigheder, naturkendskab og sociale gruppeprocesser som samlet tilbyder en unik mulighed for udvikling og dannelse for eleverne.

Denne vejledning rummer forslag til indholdsbeskrivelse af et valgfag, samt inspiration til organisering og aktiviteter i et valgfag.

For yderligere inspiration til aktiviteter, viden og pædagogisk litteratur se www.friluftsraadet.dk.

2. RAMMERNE FOR VALGFAG I FRILUFTSLIV

Valgfag udbydes som udgangspunkt for et år ad gangen. Kommunerne har mulighed for selv at oprette valgfag. De kommunale valgfag skal godkendes af kommunalbestyrelsen og følge samme model som den øvrige valgfagsrække.

Valgfaget skal således leve op til samme krav om formulering af formål, kompetenceområder, kompetencemål, færdigheds- og vidensmål samt læseplan.

Det vejledende timetal for valgfag er på 60 undervisningstimer om året svarende til to ugentlige lektioner. Det er muligt at oprette kommunale valgfag, der udbydes som for eksempel halvårlige forløb, svarende til 30 undervisningstimer. I det tilfælde skal målene for faget stemme overens med timetallet for valgfaget.

De 60 vejledende undervisningstimer om året skal dog ikke nødvendigvis fordeles på to lektioner om ugen i 40 uger, men kan også samles på for eksempel 20 uger eller på nogle særlige valgfagsdage/-uger. Det er centralt at tænke i at kunne samle tid til friluftsture og sikre en fleksibel tidsorganisering. Dette er gjort meget forskelligt landet over.

Fleksible eftermiddagslektioner

På mange skoler med valgfag i friluftsliv, har man sørget for, at valgfagsmodulerne er placeret i eftermiddagsmoduler. Dette gør det væsentligt nemmere for den enkelte lærer at

samle lektioner til ture og aktiviteter, uden at skulle koordinere skemaændringer med andre fag og lærere. Det kræver, at der på forhånd er forventningsafstemt med valgfags elever.

Samarbejde med ungdomsskoler

I en del kommuner samarbejder kommunen med ungdomsskolen omkring valgfag i friluftsliv. I Roskilde Kommune har man fx udbudt valgfag i friluftsliv i samarbejde med den lokale ungdomsskole og har i den forbindelse søgt om lov til at planlægge undervisning uden for almindelig skematid. Dette har muliggjort, at valgfag i friluftsliv har været gennemført i blokke henover aftener og weekender. Således er længerevarende friluftsture med overnatning og andre ekskursioner blevet mulige.

Valgfagsprogression

På nogle skoler har man gode erfaringer med at lave to valgfagsblokke med progression fx "Friluftsliv 1" og "Friluftsliv 2". Hvor eleverne kun kan tilmelde sig "Friluftsliv 2", hvis "Friluftsliv 1" er gennemført. I "Friluftsliv 2" kan undervisningen på denne baggrund inddrage aktiviteter, hvor eleverne er påkrævet visse forudsætninger for deltagelse.

3. MÅL FOR FRILUFTSLIV SOM VALGFAG

På de næste sider vises eksempler på formål, kompetenceområder samt konkrete videns- og færdighedsmål, der kan indgå i et valgfag i friluftsliv.

Formål

Fagets centrale mål er, at eleverne gennem praktiske erfaringer og oplevelser opøver færdigheder i og bliver i stand til at anvende naturen som grundlag for friluftslivets aktiviteter. Desuden at undervisningen ude bidrager til en vedvarende basisviden om naturen som grundlag for indsigt i at færdes i naturen på et bæredygtigt grundlag. Elevernes erhvervede kompetencer skal give dem mulighed for at gøre natur og friluftsliv til et aktivt resten af livet.

Målsætning for friluftsliv som valgfag er at:

- Eleverne får indsigt, viden og praktiske færdigheder i en bred vifte af friluftsskategorier, samt at de på egen hånd og i grupper bliver i stand til at arrangere friluftsture med transport og overnatning.
- Eleverne får viden om og et praktisk indblik i dansk natur året rundt, herunder hvor og hvordan de kan færdes i den under hensyntagen til bæredygtighed og regler.
- Eleverne får indsigt i samspil mellem menneske, natur og kultur i perspektivet af friluftslivets udfoldelse.
- Eleverne får indsigt i de muligheder, friluftsliv giver for at fremme samarbejde, tillid og tolerance over for andre.

MERE INSPIRATION TIL UNDERVISNING I FRILUFTSLIV

Friluftsrådet har udviklet 112 læringskort til friluftsliv, med aktiviteter inden for syv kategorier, der er tilpasset undervisningen i folkeskolen.

Der udover har Friluftsrådet udviklet fem undervisningsforløb til friluftsliv i grundskolen, der kan bruges til inspiration.

De handler om:

- Basisfriluftsliv
- Orientering
- Adventurerace
- Udekøkken og madlavning i det fri
- Friluftsliv, teambuilding og samarbejde

Alle materialer findes på Friluftsrådets hjemmeside eller på www.friluftsliviskolen.dk

VIDENSKORT OM FRILUFTSLIV

Brug de videnskort om friluftsliv, der er udviklet til elever i udskolingen. Der er otte videnskort med baggrund, refleksionsspørgsmål og litteraturhenvisninger. De handler om:

- Friluftslivets historie og udvikling
- Friluftsliv og natursyn
- Kultur og værdier i friluftsliv
- Læren og væren i naturen
- Sporløs færdsel
- Praktiske principper i friluftsliv
- Friluftsliv og samarbejde
- Friluftsliv og sikkerhed

3. MÅL FOR FRILUFTSLIV SOM VALGFAG

Færdigheds- og vidensmål opdelt efter kompetenceområder

Kompetenceområde: Alsidig udøvelse af sikkert friluftsliv

Kompetencemål: Eleven kan planlægge, udøve og udvikle aktiviteter i sikkert friluftsliv

Færdigheds- og vidensmål:

Orientering og vandring

- Eleven kan orientere sig i naturen ud fra kort, kompas og digitale virkemidler og kan regulere sin beklædning efter princippet om at være tør og varm.
- Eleven har viden om kort og kompas samt korrekt beklædning i forhold til aktivitet, terræn og årstid.

Aktiviteter i og på vand

- Eleven kan vurdere risici ved friluftsliv i og på vand samt udføre korrekt teknik og metode ved udvalgt friluftslivsaktivitet i eller på vand.
- Eleven har viden om kvaliteter ved aktiviteter i og på vand og kan planlægge friluftsliv på eller i vand.

Alsidigt og fysisk aktivt friluftsliv

- Eleven kan udvikle friluftslivsaktiviteter og konstruktive samarbejdsrelationer gennem friluftslivets idrætslige aktiviteter.
- Eleven har viden om udviklingen af normer, værdier og etik i friluftslivet

Lejrliv

- Eleven kan anvende udstyr og teknikker til etablering af lejrplads og kan anvende viden om gruppeprocesser i relation til lejrtur.
- Eleven har viden om udstyr, der anvendes til lejrliv, samt lejrlivets muligheder i Danmark.

Basisfriluftsliv

- Eleven kan bygge bivuak, tænde bål under forskellige vejrforhold, lave mad over bål, håndtere redskaber, samt anvende kort og kompas til orientering på tur.
- Eleven har viden om basisfriluftslivets redskaber, værdier, metoder og teknikker.

Sikkerhed og førstehjælp

- Eleven kan udøve sikkert friluftsliv, kan anvende førstehjælpsudstyr på korrekt vis og kender til procedure for at tilkalde hjælp.
- Eleven har viden om sikkerhed i friluftsliv, sikkerhedsregler for udstyr, redskaber, bål samt hypotermi og sikkerhed i og på vand.

3. MÅL FOR FRILUFTSLIV SOM VALGFAG

Kompetenceområde: Friluftslivets kultur og værdier i Danmark samt formidling af friluftsliv

Kompetencemål: Eleven kan analysere friluftslivets normer og værdier i både et historisk, nutids- og fremtidsperspektiv

Færdigheds- og Vidensmål:

Samarbejde og fællesskab

- Eleven kan samarbejde, vise hensyn til fællesskabet og udvise opmærksomhed og empati med det svageste led.
- Eleven har viden om gruppedynamik og forstår betydningen af at have forskellige kompetencer.

Friluftsliv, natursyn og samfund

- Eleven kan forstå sin egen tilgang til friluftsliv ud fra forskellige natursyn og set i et historisk perspektiv.
- Eleven har viden om friluftslivets historiske udvikling og har viden om forskellige natursyn.

Krop og sundhed

- Eleven har opnået kompetencer i friluftsliv som grundlag for at gøre natur og friluftsliv til et aktivt resten af sit liv.
- Eleven har indsigt i friluftslivets betydning for sundhed og trivsel.

Anvendelse af naturgrundlaget

– beskyttelse og benyttelse

- Eleven kan i sin udøvelse af friluftslivets aktiviteter tage hensyn til dyr og planter, samt udvise hensyn ifølge reglerne for færdsel i naturen.
- Eleven har viden om hensyn, der skal tages i friluftslivet – herunder hensyn til yngletider, sjældne og fredede arter, samt forstår reglerne for færdsel i naturen.

Naturkendskab

- Eleven kan inddrage og anvende planter, dyr og kendskab til landskab i forskellige friluftslivsaktiviteter.
- Eleven har viden om planter, dyr og landskab.

Vinterfriluftsliv

- Eleven kan klæde sig efter principper om at holde sig tør og varm i vinterfriluftslivet og kan regulere temperatur igennem flere-lags-princip.
- Eleven håndterer kulde påvirkning, og har kendskab til forskellen mellem følelser med kulde og varme.
- Eleven behersker basale teknikker indenfor udvalgt disciplin f.eks. ski.
- Eleven kan udvikle og justere aktiviteter med vinterfriluftsliv f.eks. ski.
- Eleven har viden om at anvende natur og udelivets muligheder om vinteren samt regler og teknikker ved vinterfriluftsliv. Eleven har viden om sikkerhed ved vinterfriluftsliv – her særligt de forhold, der omhandler kulde og nedkøling, udstyr der skal bruges ved vinterfriluftsliv og påklædning.

4. LOKALT SAMARBEJDE OG ÅBEN SKOLE

Ved oprettelse af valgfag i friluftsliv vil det som regel være nødvendigt at etablere gode samarbejder med lokale aktører, der kan tilbyde grej, faciliteter og kompetencer, der muliggøre at udøve forskellige friluftsk aktiviteter.

Det anbefales at samarbejde med lokale natur- og friluftscentre, hvor professionelle natur- og friluftslivsformidlere kan hjælpe med at få overblik over de forskellige muligheder, der findes i området.

Åben Skole er samskabende læringsforløb, hvor læreren skal betragtes som den ansvarlige for læringsforløbet og den eksterne aktør som ekspertisen i forhold til en særlig aktivitetsform samt færdigheder og teknikker knyttet hertil.

Kontakt også lokale klubber og foreninger, og hør om de har lyst til og mulighed for at indgå i et samarbejde. Her kan det være vigtigt at tydeliggøre, at deres rolle udelukkende er aktiviteten, og at skolen og lærerne står for at sætte aktiviteten ind i en læringsramme, samt bidrager med forberedelse og afvikling af aktiviteten. Flere kajakklubber vil f.eks. kun have otte elever med på vandet ad gangen, her kan læreren evt. sørge for at lave et forløb, der passer ind til denne ramme og planlægge aktiviteter med de andre elever på land imens.

VALGFAG I FRILUFTSLIV

Valgfag i friluftsliv er oplagt at planlægge som et led i et "Åben Skole"-samarbejde med f.eks.:

- Ro/kano/kajakklub
- Klatreklub
- Mountainbikeklub
- Naturskole/naturvejleder
- Jægerforbundet/lokal jæger
- Orienteringsklub
- Spejdergruppe

Der skal påregnes tid til at etablere samarbejdet og sammen skabe den gode undervisning. Et veletableret samarbejde kan dog som oftest kører over flere år og danne grundlag for et positivt bidrag på længere sigt for både skole og foreninger.

5. FRILUFTSLIV OG TVÆRFAGLIGHED

Der er gode muligheder for at bruge friluftsliv i tværfagligt samarbejde. Dels kan der lægges mange forskellige perspektiver på friluftsliv og dels kan udeliv inddrages og kombineres med andre fagligheder. Endelig er der gode argumenter for at anvende friluftsliv i relation til elevens alsidige udvikling og dannelse.

Som oplagte perspektiver kan nævnes:

- fysiologiske (idræt og biologi og evt. fysik og kemi)
- historiske
- samfundsmæssige
- æstetiske (natur og udeliv som inspiration til kunst og materielt design)

Som omdrejningspunkt for samarbejdet med forskellige fag kan friluftsliv bruges til at gå ud i naturen og varsomt indsamle materialer, som skal bruges i produktionen i håndværk og design. Der kan indsamles planter og urter til madkundskab, regnes på, hvor meget energi kroppen skal bruge på en vandretur. Geografi kan fx indgå med orientering, kortlære m.m. Biologi rummer mange muligheder når eleverne opholder sig i naturen. Dansk, matematik og sprogfag kan indgå og kræver at lærerne er bevidste om, hvad de skal lære. Der er inspiration at hente fra materiale om udeskole, hvor særligt www.skoveniskolen.dk har delt meget materiale.

I vekselvirkningen med fagene kan der som nævnt hentes materiale fra naturen til håndværk og design, ligesom der i håndværk og design kan laves redskaber og materiale som kan bruges til friluftslivsaktiviteter – se eksempelvis bushcraft.

Elevernes alsidige udvikling stimuleres af arbejdet med natur og udeliv, hvor der dels indgår forskellige former for faglig viden, etiske og moralske overvejelser og udfordringer af personlige og sociale kompetencer. Sidstnævnte udvikles i situationer, hvor eleverne samarbejder i grupper om at løse praktiske opgaver og skabe fælles oplevelser.

6. UDSTYR

Som udgangspunkt kan man lave friluftsliv med meget simpelt udstyr og påklædning. For at eleverne kan få en god oplevelse er det dog vigtigt, at de er forberedt på at have både tøj og fodtøj med, som passer til årstiden og vejrforhold på dagen. Ved overnatningsture er det nødvendigt med en vandrerygsæk, et liggeunderlag og en sovepose. Hvis skolen ikke kan stille dette til rådighed, skal eleverne og deres forældre i god tid forberedes på selv at anskaffe sig det.

Det anbefales, at skolen anskaffer sig basalt fælles friluftsudstyr fx bålgrej og overnatningsudstyr, især hvis man ønsker at opbygge og køre et valgfag i friluftsliv på længere sigt. Alt efter elevernes forudsætninger bør man overveje også at have noget personligt udstyr til udlån til enkelte elever. Det fælles friluftsudstyr vil også kunne anvendes i mange andre sammenhænge, fx lejrture, feltarbejde og udearrangementer.

Det er også muligt at leje forskelligt friluftsudstyr f.eks. hos grejbankerne som findes på skoler og naturcentre i mange kommuner landet over.

Se kort på grejbank.dk. Det kan også være en mulighed at lave et samarbejde med andre kommunale institutioner f.eks. en skovbørnehave eller ungdomsskole, som har udstyr bålgrej, knive, presenninger mm., eller det kan være, at de lokale spejdere gerne vil samarbejde om udlån af udstyr.

Klatring, kajak/kano, ridning mv. vil oftest gennemføres i samarbejde med foreninger, klubber eller andre aktører, der stiller alt udstyr til rådighed.

Kort og poster til orienteringsløb og adventure race kan fx anskaffes gennem Dansk Orienteringsforbund, som generelt er interesseret i at støtte skolerne i at udvikle orienteringsaktiviteter. Find den lokale orienteringsklub gennem Dansk orienteringsforbund www.do-f.dk og find inspiration og godt materiale i hjemmesiden www.findveji.dk.

BØRNE- OG
UNDERVISNINGSMINISTERIET

Medier (valgfag) Læseplan

2019

Indhold

1	Læseplanens funktion	3
<hr/>		
2	Læseplanens opbygning	4
<hr/>		
3	Fagets formål og identitet	5
3.1	Fagets formål	5
3.2	Fagets identitet	5
<hr/>		
4	Fagets kompetenceområder og kompetencemål	6
4.1	Medieproduktion	6
4.2	Medieanalyse	6
<hr/>		
5	Udviklingen i indholdet i undervisningen	7
5.1	Medieproduktion	7
5.2	Medieanalyse	8
<hr/>		
6	Tværgående emner og problemstillinger	10
<hr/>		
7	Tværgående temaer	11
7.1	Sproglig udvikling	11
7.2	It og medier	11
7.3	Innovation og entreprenørskab	12

Læseplanens funktion

Læseplanen beskriver grundlaget for undervisningen i faget. Læseplanen fortolker forholdet mellem skolens formål, lovens centrale bestemmelser om undervisningens tilrettelæggelse og de fagspecifikke bestemmelser i Fælles Mål.

Fagformålet beskriver, hvordan faget bidrager til at opfylde folkeskolens formål, og angiver den overordnede retning for tilrettelæggelsen af undervisning i faget. Fagformålet og de underliggende kompetencemål samt færdigheds- og vidensområder er således den overordnede ramme for lærerens overvejelser om tilrettelæggelse af undervisningen, herunder overvejelser vedrørende valg af undervisningens indhold.

Læseplanen udfolder de bindende kompetencemål samt færdigheds- og vidensområderne i Fælles Mål, hvor det faglige indhold konkretiseres. Læseplanen uddyber kompetencemålene og beskriver det indhold og den progression, der skal knytte sig til kompetencemålene, med henblik på at give en ramme for lærernes valg af indhold.

Læseplanen beskriver de bindende færdigheds- og vidensområder, der ligger under fagets kompetencemål på de enkelte trinforløb. Færdigheds- og vidensområderne angiver i overskriftsform afgørende faglige elementer i arbejdet hen imod at indfri kompetencemålene som udgangspunkt for bestræbelsen på at opfylde fagformålet og skal danne udgangspunkt for tilrettelæggelsen af undervisningen.

2 Læseplanens opbygning

Læseplanen for medier er opbygget på følgende måde:

Kapitel 3 beskriver fagets formål og identitet, samt hvordan faget relaterer sig til folkeskolens formål.

Kapitel 4 beskriver fagets kompetenceområder og kompetencemål. Kapitlet beskriver desuden kompetenceområdernes indbyrdes sammenhæng.

Kapitel 5 beskriver færdigheds- og vidensområderne for begge kompetenceområder. Beskrivelserne tager udgangspunkt i de kompetencemål, der er for kompetenceområdet.

Kapitel 6 beskriver fagets rolle i tværfaglig undervisning.

Kapitel 7 beskriver, hvordan faget kan bidrage til arbejdet med folkeskolens tværgående temaer.

3 Fagets formål og identitet

Fagets formål

Eleverne skal i faget medier udvikle kompetencer til at kunne producere og analysere sociale og personlige medieudtryk, herunder digitale billeder.

Stk. 2. Eleverne skal gennem arbejde med egenproduktion og aktuelle medieproduktioner opnå indsigt i formidling, både som producent, bruger og deltager.

Stk. 3. I medier skal eleverne opnå forståelse af tidssvarende mediers betydning i et kulturelt perspektiv, med henblik på at styrke deres handlemuligheder i og uden for skolen.

3.1 Fagets formål

Målet med valgfaget medier er at udvikle elevernes bevidsthed om, hvordan de udtrykker sig kommunikativt og æstetisk i forskellige sammenhænge, og at udvikle elevernes kommunikationskritiske kompetence, når de bruger andres medieprodukter.

Gennem arbejde med egenproduktion får eleverne styrket deres formidlingsevner, og de bliver bevidste om deres rolle som producenter, brugere og deltagere.

Elevernes arbejde med samtidens analoge og digitale udtryksformer er centrale i faget, og gennem deres selvstændige arbejde bliver de i stand til at begå sig og handle i et demokratisk samfund, der i stigende grad præges af medierne og deres logik. Faget bidrager til elevernes alsidige udvikling, ved at eleverne arbejder æstetisk og kommunikativt med at udtrykke sig. Faget bidrager til kulturel forståelse, ved at eleverne tager udgangspunkt i deres egen mediebrug og derigennem lærer at forholde sig bevidst til medier som en del af deres samtid.

3.2 Fagets identitet

Medier kan bredt forstås som forskellige kanaler, platforme, teknologier, apparater o. lign., der bruges, når mennesker vil kommunikere med hinanden. I valgfaget medier kan man derfor inddrage mange forskellige produkter, genrer og typer af medier afhængigt af deres relevans for det enkelte forløb og for elevernes brug af medier.

Faget tager udgangspunkt i elevernes egen medieproduktion, samt deres brug og analyse af medier, og er kendetegnet ved praktiske, skabende og æstetiske arbejdsformer.

Særegent for faget er inddragelse af medier, eleverne selv kender til, og som tager udgangspunkt i emner, der er relevante for dem selv og deres deltagelse i samfundet. Deres egne produktioner indeholder bevidste æstetiske og kommunikative valg, og både medieanalyse og -produktion kræver, at eleverne kan forholde sig til den kultur som medieproduktet indgår i, de muligheder som det enkelte medie har, såvel som til modtagerne af produktet.

4 Fagets kompetenceområder og kompetencemål

Fagets to kompetenceområder; medieproduktion og medieanalyse, understøtter hinanden. Undervisningen kendetegnes af en tæt sammenhæng mellem produktion og analyse, idet eleverne både forholder sig analytisk, når de vurderer andres produktioner, og når de selv skaber medieproduktioner. Eleverne veksler altså mellem at være brugere af andres medier og være producenter af egne medieudtryk, og de er således deltagere i samtidens mediebil-
lede. Dette fokus bevidstgør eleverne, og styrker deres handlemuligheder, både i undervisningen og i deres hverdag uden for skolen.

4.1 Medieproduktion

Kompetencemålet for medieproduktion:

Eleven kan kommunikere med digitale medier i egne og fælles produktioner.

I undervisningen arbejder eleverne med forskellige medieproduktioner fra idé til publicering. En produktion indeholder både tekniske, kommunikative, æstetiske og kreative overvejelser.

Eleverne arbejder sig, gennem produktive forløb, frem mod et grundigt kendskab til mediernes teknikker, multimodale virkemidler og de måder, medieprodukter anvendes og opfattes på. Samtidig skal eleverne udvikle færdigheder i, og viden om at kommunikere målrettet, og om ansvarlig deltagelse i forskellige mediesammenhænge.

4.2 Medieanalyse

Kompetencemålet for medieanalyse:

Eleven kan vurdere medieproduktioner i et kulturelt perspektiv.

I undervisningen arbejder eleverne med at analysere og vurdere et alsidigt udvalg af udtryksformer og genrer. Udvalget kan bestå af aktuelle medieprodukter fra elevernes samtid, men også tidligere tiders medieudtryk kan inddrages.

Gennem analyse og vurdering af egne og andres medieproduktioner, udvikles elevernes forståelse af de hensigter, hvormed forskellige mediegenrer bliver produceret. De lærer desuden at forholde sig kritisk til kilder, og at blive bevidste om andres intentioner.

5 Udviklingen i indholdet i undervisningen

Det følgende kapitel beskriver de færdigheds- og vidensområder, som udgør det indhold, der leder frem mod kompetencemålet inden for fagets to kompetenceområder.

5.1 Medieproduktion

I arbejdet med kompetencemålet medieproduktion: *eleven kan kommunikere med digitale medier i egne og fælles produktioner*, er der fokus på eleverne som afsendere og producenter af medieproduktioner. Kompetenceområdet lægger op til, at eleverne bliver bevidste om de overvejelser man bør gøre sig gennem skabelsen af en medieproduktion. Overvejelserne omhandler både tekniske, praktiske, etiske, kommunikative og æstetiske forhold.

Kompetenceområdet medieproduktion omfatter fem færdigheds- og vidensområder:

- **Produktionsproces** omhandler elevernes arbejde med at skabe multimodale medieudtryk.
- **Multimodale virkemidler** fokuserer på elevernes arbejde med at skabe varierede og personlige medieudtryk.
- **Kommunikation** er centreret omkring elevernes evne til at mediere et budskab i forhold til en defineret målgruppe.
- **Medieadfærd** fokuserer på elevernes mediebrug i henhold til gældende jura og etik.
- **Udstyrsbetjening** fokuserer på elevernes anvendelse af udstyr til at optage, redigere og dele medieudtryk.

Produktionsproces

En produktionsproces er kendetegnet ved at inddrage alle relevante faser og arbejdsgange omkring en medieproduktion, dvs. alt fra idéudvikling til planlægning, udførelse, publicering, evaluering og evt. vedligeholdelse af et medieprodukt.

Eleverne arbejder med produktionsprocessens faser og strukturer, således at de kan omsætte deres egne idéer til færdige produkter. Det er væsentligt, at eleverne undervejs i deres arbejde bliver bevidste om, hvordan deres valg i produktionsfasen påvirker modtægernes opfattelse af medieproduktionen.

Multimodale virkemidler

Multimodale virkemidler handler om, hvordan flere modaliteter optræder i samme produktion – det kan fx være billede, lyd, tekst og grafik. Hensigten er, at eleverne bliver bevidste om, hvordan forskellige modaliteter gensidigt supplerer og udfolder betydningen af et indhold.

Der fokuseres på, at eleverne opnår kendskab til, hvordan forskellige, multimodale virkemidler kan udvide, specificere og kontrastere indholdet i udtryksformerne, således at de kan bruge medierne aktivt og kreativt. Undervisningen bidrager til, at eleverne kan anvende multimodale virkemidler som en del af deres personlige udtryk, såvel som til at understøtte faglig formidling.

Kommunikation

Kommunikation i medier er ofte præget af komplekse forhold, fx kan der både være mange afsendere og mange forskellige modtagere af den samme medieproduktion; det man typisk kalder massemedier.

Der fokuseres på, at eleverne bliver bevidste om, hvordan man målretter et budskab på relevante platforme, og til forskellige modtagere, i forskellige sammenhænge.

Hensigten med undervisningen er, at eleverne lærer at identificere behov i en given kommunikationssituation, at de kan vælge medieudtryk og platforme for et varierende udvalg af kommunikationsopgaver, samt at de opnår kendskab til forskellige platformes muligheder og begrænsninger for kommunikation.

Medieadfærd

Både som producent og bruger af medier skal man have kendskab til, hvad der er juridisk og etisk acceptabelt i relation til medieprodukter. Undervisningen i medieadfærd handler om de etiske og juridiske aspekter i forhold til at kommunikere, publicere og dele medieudtryk. Fokus i undervisningen er på at give eleverne etisk og juridisk indsigt i de udfordringer kommunikation, i mere eller mindre offentlige sammenhænge, kan have.

Hensigten er, at eleverne bliver i stand til at udtrykke sig etisk ansvarligt og hensigtsmæssigt, samt at de bliver bevidste om juridiske forhold, fx i henhold til opbevaring af data, ophavsret og deling af egne og andres medieprodukter og -udtryk på fx sociale medier.

Udstyrsbetjening

Betjening af udstyr handler om at vælge og anvende simpelt, såvel som mere avanceret udstyr, til at optage, redigere og dele multimodale medieudtryk. Undervisningen fokuserer på, at eleverne bliver bevidste om, hvad de forskellige teknologier, fx tablets, mobiltelefoner og andre digitale enheder, kan, hvilke platforme der passer bedst til formålet, og hvordan produktionen skal bruges af modtagerne.

Hensigten med undervisningen er, at eleverne lærer at anvende optage-, billedbehandlings- og redigeringsudstyr og andet software, der gør dem i stand til at foretage kvalificerede valg i arbejdet med deres produktion.

5.2 Medieanalyse

I arbejdet med kompetencemålet medieanalyse: *eleven kan vurdere medieproduktioner i et kulturelt perspektiv*, er der fokus på eleverne som brugere og modtagere af medieproduktioner. Kompetenceområdet lægger op til, at eleverne bliver bevidste om de intentioner, der kan ligge bag medieproduktioner, og hvordan man som producent og modtager bevidst bruger og kritisk vurderer medieprodukter. Bevidstheden omhandler både den kultur, medierne præsenterer og repræsenterer, og den måde medierne er designet på, den æstetik, medieproduktionen gør brug af, og de genrer og typer af medier, man kan møde.

Kompetenceområdet medieanalyse omfatter fire færdigheds- og vidensområder:

- **Mediegenrer** fokuserer på elevernes indsigt i forskellige genrer med henblik på at kunne perspektivere egen produktion.
- **Medieæstetik** omhandler elevernes skelnen mellem mediespecifikke virkemidler og deres betydning for form og udtryk i billeder, grafik, tekst og lyd.
- **Mediedesign** er centreret omkring analyse af produktioners opbygning og organisering.
- **Mediekultur** fokuserer på elevernes kendskab til principper for brug af forskellige medieplatforme og den kontekst medieproduktet indgår i.

Mediegenerer

Inden for analoge og digitale medier, findes der mange former for genrer og sammensmeltning af genrer. For at kunne forstå de forskellige medieudtryk, er det væsentligt, at man kender til og kan skelne mellem forskellige genrer, og hvordan genrerne påvirker og overlapper hinanden.

Undervisningen tager udgangspunkt i de medieproduktioner og genrer, som eleverne bruger i deres hverdag, og den inddrager eller perspektiverer til andre genrer, fx fra andre tidsperioder eller genrer, som eleverne ikke umiddelbart selv opsøger.

Hensigten med undervisningen er, at eleverne lærer at genkende forskellige medieudtryksgenrekonventioner, og at de lærer at forholde sig til sammenhængen mellem produktions form og indhold.

Medieæstetik

Alle medieproduktioner består af et indhold, der er udformet i en bestemt form og med en æstetik, der ofte hænger sammen med en konkret genre, som bliver præsenteret i et bestemt design.

Fokus for undervisningen er multimodale medieudtryk – fx billeder, grafik, layout, lyd og musik, der anvender forskellige virkemidler, fx filtre, vinkler og effekter. Gennem arbejdet med medieprodukterne bliver eleverne bevidste om, hvordan formsprog bl.a. påvirker modtagerens oplevelse og forståelse af produktet. Hensigten med undervisningen er, at eleverne bevidst og kritisk kan bruge, analysere og diskutere sammenhængen mellem produktets form og indhold.

Mediedesign

Multimodale udtryk er typisk komplekse medieprodukter med flere lag. Medieudtrykket i sig selv, den kontekst det optræder i, samt de brugsmuligheder det lægger op til, udgør tilsammen et mediedesign, man som bruger må forholde sig til.

I undervisningen fokuseres der på opbygning af enkle og sammensatte mediedesigns, fx præsentationsprogrammer, lydmontager, websider eller sociale medier. Der arbejdes desuden med, hvordan de enkelte aspekter i medieproduktet er designet, hvordan helheden er opbygget og organiseret, og hvilken brug medieproduktet lægger op til.

Hensigten med undervisningen er, at eleverne lærer at identificere de enkelte aspekter og vurdere sammenhængen mellem de forskellige lag, der forekommer i et mediedesign. Herigennem bliver eleverne bevidste om intention og påvirkning, når de bruger andres medieprodukter, og samtidig opnår de øget bevidsthed, når de selv producerer medieudtryk.

Mediekultur

Mediekulturen er kompleks og både genrer, funktioner, teknologier og udtryk smelter sammen og er præget af konvergens. Undervisningen kan inddrage mange forskellige former for medieudtryk, fra forskellige perioder og i forskellige kulturelle sammenhænge.

Undervisningen leder frem mod, at eleverne opnår kendskab til mediekulturer og derigennem kan vurdere betydningen af medier i sociale og kulturelle sammenhænge. Eleverne skal lære, at medieudtryk produceres og opleves i en historisk, social og faglig kontekst, og at de har betydning for, hvordan vi opfatter os selv, hvordan vi forholder os til omverdenen, og hvordan vi anskuer fortiden og nutiden.

6 Tværgående emner og problemstillinger

Medier indgår i alle skolens fag og er desuden centrale i elevernes fritid. Det er derfor oplagt, at valgfaget tager udgangspunkt i den samtid og hverdag, eleverne befinder sig i, og at man inddrager valgfagets emner og produktioner i skolens øvrige fag, så bredden i faget bliver tydelig, og så valgfaget både udvider og understøtter elevernes læring i de øvrige fag i skolen.

Valgfaget medier spiller naturligt sammen med mange af skolens øvrige fag. Den æstetiske dimension i arbejdet med medier indgår også i fag som dansk, billedkunst og musik, fx som samspillet mellem formsprog og betydningsindhold. Sprogfagene har en del fagligt indhold, der også er relevant i mediefaget, både inden for det sproglige, det kommunikative og det kulturelle felt, fx når eleverne formidler deres viden og færdigheder om et emne eller på et fremmedsprog. Samfundsfag og historie spiller en vigtig rolle i valgfagets fokus på medieprodukters sammenhæng med den aktuelle samtid, den historiske dimension og ikke mindst på forholdet mellem lovgivning, politik og demokrati. Matematikfaget bliver relevant, hvis man i forhold til medieadfærd vælger at arbejde med digitale fodspor, algoritmer og lignende.

Elevernes formidling af faglig viden, fx i forbindelse med emne- eller projektarbejde, er en del af alle skolens fag, og her anvender eleverne ofte deres egne medieproduktioner som en del af den faglige formidling. Det er derfor oplagt at inddrage den viden og de erfaringer, som eleverne har tilegnet sig i valgfaget medier.

7 Tværgående temaer

Alle fag skal have fokus på de tre tværgående temaer: sproglig udvikling, it og medier samt innovation og entreprenørskab.

7.1 Sproglig udvikling

Der arbejdes med sproglig udvikling inden for fire dimensioner:

- Tale
- Lytte
- Skrive
- Læse.

Arbejdet med mundtlig og skriftlig kommunikation er et gennemgående element i valgfaget, både i analyse- og produktionsdelen. Faget er præget af kommunikation, og eleverne arbejder med, hvad de kommunikerer, hvordan de målretter kommunikationen, hvor de kommunikerer, hvem de målretter kommunikationen imod og hvorfor. Desuden øver de sig i hensigtsmæssig kommunikation, fx genre og indhold, når de skal lave deres egne produktioner og når de analyserer andre produktioner.

Eleverne udvikler deres mundtlighed i forhandlinger og samarbejde, idet de skal blive enige om hvordan de skal løse en given opgave, når de præsenterer og analyserer medieprodukter og når de giver feedback til andre på deres produktioner.

Elevernes skriftsprog udvikles som led i præproduktionen, hvor eleverne pitcher idéer, laver produktionsplaner og manuskripter og udvikler elementer til deres medieprodukter. Undervejs i arbejdet tilegner eleverne sig viden ved at læse, både analoge og digitale tekster.

Fagligt samarbejde om konkrete produktioner lægger op til, at elever og lærere bruger relevante fagudtryk, der er knyttet til både medieproduktion og -analyse. Læreren underviser og støtter eleverne i at tilegne sig det fagspecifikke sprog og forstå indholdet.

7.2 It og medier

Valgfaget medier har et stort indholdsmæssigt sammenfald med det tværgående tema it og medier, da faget er centreret omkring analyse og produktion af medieproduktioner. It og medier indgår som en selvfølgelig og integreret del af undervisningen i medier. Området arbejder med fire elevpositioner, der indgår på forskellig vis i alle fagets forløb og indhold:

- Eleven som analyserende modtager
- Eleven som kritisk undersøger
- Eleven som målrettet og kreativ producent
- Eleven som ansvarlig deltager.

Valgfaget medier er en overbygningsaktivitet, der bygger videre på det grundlæggende mediearbejde, der har fundet sted i skolens øvrige fag, gennem skoleforløbet. Brugen af it og medier i skolens øvrige fag indgår også i valgfaget; her med et større fokus på de forskellige mediers sammenhæng mellem form og indhold, og med mulighed for at sammenligne forskellige mediers karakteristika, styrker og svagheder.

7.3 Innovation og entreprenørskab

Innovation og entreprenørskab kan udskilles i fire indbyrdes afhængige dimensioner:

- Handling
- Kreativitet
- Omverdensforståelse
- Personlig indstilling.

Alle fire områder kommer til udtryk i elevernes arbejde med medieproduktion og -analyse. For at arbejde produktivt og analytisk i mediefaget skal eleverne både kunne forstå deres omverden og ønske at bidrage til denne. Med udgangspunkt i deres egen brug af og forståelse for medier, forholder eleverne sig skabende og analyserende, så både de selv og deres omverden forandres. Eleverne arbejder sammen om at løse konkrete opgaver, mens læreren vejleder undervejs. Denne iterative arbejdsform stiller krav til, at eleverne løbende justerer og forbedrer deres produkt.

Når eleverne arbejder med innovation og entreprenørskab, er der fokus på værdiskabelsen. Den værdi der skabes kan være af både økonomisk, social eller kulturel art. I mediefaget kan produktet fx være med til at skabe en værdi for andre brugere og modtagere. Det er vigtigt for forløbet, at eleverne bliver bevidste om, hvilken værdi deres produkt har været med til at skabe, uanset værdiens art.

Igennem deres produktion af medier, arbejder eleverne med deres kreativitet og personlige udtryk. Uanset om formålet med medieproduktet er at underholde eller oplyse, har eleverne fokus på at formidle deres viden eller budskab, i den form der bedst understøtter indholdet. De skal bruge deres viden og erfaringer fra skolens øvrige fag og fra deres eget mediebrug på nye måder og med konkrete formål.

**Medier (valgfag)
- Læseplan 2019**

Udgivet i 2020

Design: BGRAPHIC

Denne publikation kan ikke bestilles.
Der henvises til webudgaven.

Publikationen kan hentes på:

www.emu.dk

Børne- og Undervisningsministeriet
Styrelsen for Undervisning og Kvalitet
Frederiksholms Kanal 26
1220 København K

BØRNE- OG
UNDERVISNINGSMINISTERIET

Læseplan strategispil

Læseplan for "skak og andre strategispil".

Målet for undervisningen i "skak og andre strategispil" er at styrke elevens alsidige udvikling. I kombination med udvikling af sociale kompetencer vil arbejdet rette sig mod evnen til koncentration og fordybelse, udvikling af analytiske evner og styrkelse af selvstændig kreativ tankevirksomhed, hvor evnen til at træffe valg på et realistisk grundlag skærpes.

Strategispil rummer adskillige momenter til styrkelse af elevens alsidige udvikling. Dannelsesmæssigt oplever eleven både at vinde og tabe og får med passende vejledning en god øvelse i at tackle disse situationer på en hensigtsmæssig måde. Endvidere er det formålstjenligt at udvikle elevens respekt for givne modstandere og bruge den intense kamps følelsesmæssige aspekter som et middel til at knytte kontakt og udvikle venskaber. Det er en selvfølgelighed, at undervisningen i strategispil understøtter almene 'fair play'-principper.

Nogle af strategispillene er en form for ordløs kommunikation, hvor tanker, ideer, forestillingsevne, beregning samt mod og vilje brydes i et tilsyneladende uendeligt rum. At kunne navigere i dette rum er en krævende opgave, men som også giver anledning til stjernestunder. Eleven lærer at erkende, at det kan gå galt, men at succes også er mulig, hvis engagementet er stort nok. I den beskrevne forstand minder strategispil temmelig meget om vilkårene i verden udenfor.

Spil vi anvender i "Skak og andre strategispil" kan deles op i fire kategorier

Strategispil som Skak, Stratego, Backgammon m.m. som eleverne måske kender fra deres dagligdag og ikke nødvendigvis forbinder med færdigheder de har nytte af i skolegangen. De kender reglerne og har måske en intuitiv forståelse for hvordan man vinder over modstanderen.

Strategispil som Sequence hvor spillerne i par skal vinde mod de andre.

Strategispil som Pandemic, hvor spillerne i fællesskab skal finde en løsning og vinde mod "spillet".

Andre spil: Risk og løgn/tænkeboks. I begge spil skal de udvikle en intuitivt chancevurdering når de skal træffe deres aktioner.

De fleste spil træner logisk tankegang, samarbejde og vedholdenhed. Dertil kommer, at der ofte er behov for at beherske et intuitivt chancebegreb (som fx i risk), der i løbet af skoletiden understøttes af en øget forståelse for den statistiske sandsynlighed. Mange af de spil, som eleverne kender fra deres hverdag, træner færdigheder inden for de matematiske stofområder og kompetencer. Læringen ved disse spil højnes ofte ved, at der spilles på små hold, så eleverne nødsages til at forklare deres handling og strategi. Intuitive antagelser bliver derved til bevidsthed og forståelse.